

RÉGI MAGYAR VERSESKÖNYVEK ISMERTETÉSE.

VI. A Lipcsei codex.¹

A *Lipcsei codex* a lipcsei városi könyvtárban őriztetik. Fedezése körülményeiről Toldy Ferencz leveleiből értesülünk. Ezek szerint dr. Wolf Ferdinánd, a bécsi cs. Akadémia titkára, figyelmeztette rá először Toldyt, a ki azután erre való hivatkozással 1850. febr. 3-án kelt levelével a codex leírásáért Haupt Móriczhoz fordult. (Más. a M. Tud. Akad. kézirat.) Haupt 1850. július 20-án Lipszéban kelt levelében a codex rövid leírását adja (»Handschrift der Stadtbibliothek zu Leipzig, Bibliothekssignatur Sl. 11. Papier, Querquart, 17. Jahrhundert«) s felsorolja az énekek címeit és kezdősorait. (Ered. lev. u. o.) Toldy Ferencz már a codex összeírójáról, Nagy Tamásról is megemlékezik Wolfhoz írt levelében. (»Die Sammlung rührt von einem gewissen Thomas Nagy her, der wahrscheinlich als Theol. Candid. in Leipzig verstorben ist.«) Ugyancsak az ő érdeme, hogy a M. Tud. Akadémia megbízásából Ring Adorján akad. írnok az egész codexet lemásolta; ezt azonban Szilády Áron (RMKT. VI. 346. 1.) megbízhatatlannak mondja. Ez a másolat a M. Tud. Akadémia kéziratárába *Acad. M. Codex 4° 28.* jelzet alatt van beiktatva, haránt 4-r. alakú, s terjedelme: 6 (a—g) + 1—42 + 1—81 levél.

Az irodalomban először hírt e codexről ugyancsak Toldy adott, a M. Tud. Akadémia 1851. évi ápr. 12-iki »kis gyűlés«-én. Mivel az egész csak egy féllapra terjed, érdemesnek tartjuk egész terjedelmében ideiktatni. »Ezután [t. i. Kállay F. értekezése után] jelentette a titoknok, hogy a mai ülésre bejegyzett két előadás, az illetők gátoltatása miatt elmaradván, használja a fennmaradt időt egy a lipcsei városi könyvtárból a bécsi akadémia közbenjárására vele közlött magyar codex' elémutatására, be nem várva az öszves ülést, miután a megtarthatás' időhatára holnap lejár. A' kötet, melyet közlő *Lipcsei Codex* néven nevez, Nagy Tamás által a XVII. század' elején iratott össze, 's énekek' gyűjteményét állít elő. Az első osztályban vallásos hymnusok foglaltnak, szám szerint 27, melyek közt több eddig ismeretlen talál-

¹ Az eredeti codex lehozataláért dr. Erdélyi Pál udv. tanácsos kolozsvári egyet. könyvtárigazgató úrnak tartozunk hálás köszönettel.

atik, eddig ismeretlen költőktől is; a' második osztály 13 historiai és bibliai költeményt tartalmaz, köztök kettőt, mellyek *Bátori Gábor* erdélyi fejedelem' dolgait tárgyalván, historiai szempontból, mint egészen egykorú elbeszélések, nevezetesk; s annál becsesbek, mert csak másolatban maradtak fen. Megjegyezte még közlő, hogy e' gyűjtemény' ismeretes részeiben is találtak váriánsok, mellyek miatt annak tagadhatatlan irodalmi becse van; 's hogy az, valamint az általa régebben már az academiái könyvtár' számára megszerzett *Csoma-codex*, úgy a' *Lugossy-codex* is, nyomtatott darabok' összeírt gyűjteményeit képez; melly két utóbbi szinte tartott fen több végkép elveszett becses darabokat, azonkívül az ismert darabokban is váriánsokat, mellyek szinte elveszett különkiadásokra utalnak. Ezek után azon kérést intézte az összegyűlt tagokhoz, mikép illy, bár még újabb, kézzel irt énekgyűjteményeket előforduló esetben ne hagynának figyelem nélkül, miután azokban is találtathatnak ilyen, nyomtatványaikban vagy legalább becsesebb kiadásaikban végkép elveszett, és gyakran csak illy másolatok által fentartott darabok. Végre e' lipcsei codexnek *Ring Adorján* academiái írnok által nagy pontossággal és szorgalommal készült, az eredeti lap, sor és betű szerint híven visszatükröző másolatát is benyújtotta, melly kedvesen vétetvén, a kéziratárba tétetni rendeltetett.« (M. Akad. Ért. II. 1851/2. év 1. l.)

A lipcsei városi könyvtár ezen haránt negyedrétaalakú, régi kéziratok karénekeskönyv hártájába kötött kéziratok verseskönyve kívül N. 98., belül Sl. 11 jelzetet visel. A védőlevelen kívül elől négy tiszta levelet (a—d) foglal magában s ezután jó a verseskönyv szövege XVII. századi gondos kézírással, díszes, színes és fekete initialékkal (A, O, S, O, P, I, D, B, B, B, G, D, T, L, I, M, M,) melyek némelyike sikerültnek mondható; több helyen csak hely van számára üresen hagyva. A versek nincsenek sorok szerint tagolva, csak a strófaik vannak kikezdés által elkülönítve egymástól. A szöveg két részre oszlik, külön lapszámozással, az I. részben kisebb vallásos és hazafias énekek, a II. részben históriás énekek és bibliai históriák; az előbbi 1—42, az utóbbi 1—81 levelen, melyeket egymástól a későbbi másolásnak fentartott 28 üres levél választ el. Az első tábla belső oldalán *Wagenseil* nyomtatott exlibrise van (6·8 cm. széles × 7·5 cm. magas egyesvonalkeretbe foglalt címérpaizsban egymásba fonódó kettős szírv, vastag vonalokból alkotva), alatta ez idézettel: *Psal XVI. 6.* |

הבליים נפלו לי בנע ימים | FVNES CEDIDERVNT MIHI IN PRAECLARIS. | JOH. CHRISTOPHORVS | WAGENSEILIVS. | Ráírva újabb kézírással a Sl. 11. signatura. Ez a *Wagenseil* (1633—1705) altdorfi egyetemi tanár s híres orientalista volt, a ki két ízben Magyarországon is megfordult. A következő védőlapon (a lap) köv. jegyzetek vannak: Sum quis fum ego fum Nomen meum dicere | Pofsum Thomas Nagy | Sum quis fum ego fum Nomen[ue] meum nunc dicere | pofsum Thomas Nagý etc. | Ez ugyanaz a kéz írása, mint a

verseskönyv, s mivel az egész egy kéztől ered, *a codex másolója tehát Nagy Tamás volt.* Más kézírással: Gutta Cavat lapi | dem non ui fed | læpe cadendo | Sic puer fit doctus | non ui fed læpe Legendo. | Adlis ad inceptu[m] Chr[ist]e benigne Meu[m] [prob. cal.] Georgius Benkőczy mpria (?) | Anno 1623. | Laurentius | Omnibus est notum post | vnum fummere potum. || Köv. lap üres. 2-ik előzménylap (a)^a. U. a. kézzel: Generofo Domino Ill[ustris-si]mo ac Magnifico Domino Domino | Comiti Schanislaio || a köv. hét lap (a^b—d^b) üres.

I. 1^a—b: INCIPIUNTUR CANTIONES | Communes. | 1. AZ VR Isten nekem edes taplalom, | minden dolgaimban csak eo az en igaz- | gatom, . . . Az utolsó versszak: Ez diczeretet az Szent Daud enekle, mikor I[ste]n ötet haboruiból megh mente. | es az Soltar könyben [így] versekben így helyeztete, bekefsigeiert az Vr I[ste]nt diczere. | finis finis finis. [Ez a legtöbb éneknél ismétlődik.] [9 versszak.] Megvan Bornemisza *Énekeskönyve* LXXXVII. lev.

2. 2^a—3^a: O Izrael szereto népem, halgaírsád az | en tör- uenniem, . . . [17 versszak.] E verses tizparancsolatot I. Bornemisza *ÉK.* XLI. lev.

3. *3^b—4^b: SZÜksegh minekwnk mi köröfztinek hogy | hitünk legien irgalmasok legiünk, . . . [19 versszak.] Versfők: S[z]vcí GEORG FECIT KMEDP.

4. 5^a—6^a: O mely röüid Volt lam ez Vilag, | szinten olyan az eghen mint egy | czillagh, . . . [23 versszak.] Bornemisza *ÉK.* CXLVII.

5. *6^b—8^b: Paradiczomnak kegies szep haileka, | hald megh Istennek aldót szent Varosa, | . . . A két utolsó versszak: Saros Var megienek Vÿ faluiaban, az kinczós hazban Plenger alatt kinban, | ekken sira nagÿ kin vallafsaban. | Ezer öt szazban es kilenczuen ötben, Szent Mihaly hauanak vtolso hetiben, | szebeni polgar neue vers feiekben. finis finis finis | [38 versszak.] Versfők: PETER LKATOS [!] IG SARA [!] HLAIRA VETITVEN [!] TUKASSE. A *Brassai-codex*ből magyarázattal közölte ez éneket Kanyaró F. a *Történelmi Tár* 1896. évf. 130—136. l. Az ott közölt ének 40 versszakból áll s a *Lipcsei-codex* szövegével egybevetve a *Brassai-codex* négy új versszakkal bővebb, de viszont itt is van két olyan versszak, mely a *Brassai-codex*ben nincs meg. Mivel a *Tört. Tár* átirát szöveget közöl, több helyen önkényes változtatásokkal, közöljük itt újra az egészet jegyzetben mellékelve a *Brassai-codex* eltéréseit is, a Kanyaró átirása szerint, mivel az eredeti codex ez idő szerint lappang. Megvan a *Decsi-codex*ben is, a HALÁLRA VITETVÉN . . . versefejeknek megfelelő rész, tehát elől csonkán I. Századok 1871. 34—35. l. (Thaly közlése.)

6. *9^a—10^a: IZrahelnek Szent Istene, ki | lakozol magas meniben, . . . [22 versszak.]

7. 10^b—11^a: [D]iczerterfsek Vram örökin szent ne- | ued, ki ez ideiglen gondomat Vi- | szeltesd, . . . [11 versszak.] Versfők:

*-gal jelöljük az innen alább kiadott énekeket.

DIOSGIERBEN. Megvan a *Kuun-codex*ben is, 42—44. l. L. IK. 1916. 51. l. Ács *ÉK.* 1778. 342—4. l. Itt a 17. DIOGIERBEN. vagyis a 4. versszak kimaradt.

8. *11^b—12^b: [B]izontalan Voltat Vilag allapottianak, | változogat latom en minden allat= | toknak, ... [18 versszak.] Régi másolata megvan a Sz. Molnár Psalterium Ung. Herborn 1607. Kolozsvári Egy. könyvtári példányában (RMK. 1405.), kézirással a mellékötött tiszta levelekre írva.

9. *13^a—14^a: Cantio Pulchra. | [B]anatos szüiem tekincz az égre If= | tenhez foliamuan, ... [17 versszak.] Versfők: BDEMETRIVS TOTH DED. Megvan a *Decsi-*, *Kuun-* és *Vasady-codex*ekben is, ez utóbbiban (69^a—70^a) csak 7 versszak van meg belőle.

10. *14^b—15^b: Cantio Alia. | [G]onduiselő Iften halat adok neked, | mert szunniadozasod nem erkezik | neked, ... [15 versszak.] Versfők: GREGORIVS TÓ_oREI D. Záróvignetta: Kancsóban levő virágcsokor.

11. 16^a—17^a: Cantio Alia. | [G]azdag b_w kegielmő kegies termesze= | tö Szent Iehoua Iftenem, ... Utolsó versszak: Ezer hat fزاز utan niolczadikban jutuan eztendő forgasz szerint, | boldog afzony hoban Papa Varafaban Iftenhez fziuem szerint, | illien fogadast egy iffiu, imadaft niuita rithmusok szerint, | finis finis || [13 versszak.] Versfők: GPETSELI IMREE. Megvan a Balassa-Rimai *Istenes énekei* függelékében. (Pl. Lócse 1670. 300. l.) Kiadta Vasáry Dániel: *Péczeli Király Imre énekei*. Esztergom 1907. 35—36. l.

12. 17^b—18^b: Cantio optima. | [B]oczazd megh Vr Iften Iffiu faszgom= | nak vetket ... [15 versszak.] Versfők: BALASSI BALINTHE. Megvan Hajnal Mátyás: Jézus szívét szerető szivek ájt. Pos. 1642. 233. l. Balassa és Rimay *IE.* Lócse 1670. 20. l. *Kuun-cod.* 26. l.

13. *19^a—20^a: Cantio De divitie. [!] | [O]h mely nagy bujáfzsagh az gonoz gaz= | dagsagh ki embört el vezfti atkozot | hamífsagh ... [22 versszak.] Kiadta Toldy F. *A m. költ. kézi k.* 1. kiad. I. köt. 180. l. A »Szencsey-dalkönyvből.« Thaly K. *Régi m. vitézi énekek* I. köt. 337. l. V. ö. Horváth J. *Ének a gazdag-rul.* EPhK. 1914. 329—332. l.

14. 20^a—21^a: Cantio optima. | [P]aizza fzegeny feiemnek, ... [15 versszak.] Versfők: PECELI IMREH IRAA. A Balassa és Rimay *IE.* függelékében Lócse 1670. 333. l., és Vasárynál 49—51. l., a *Decsi-codex*ben 34. sz.

15. *21^b—22^b: Cantio alia. | [O]h fzomorusagal bünnel tellies | idő, az melyben az Szatan sok | gonofság hinto, [így] ... [14 versszak.]

16. 23^a—23^b: Cantio Optima. | [S]iralmas panafsat magyar orszagnak, | halgazd megh Iftenem te fiaidnak, | ... [12 versszak.]

17. *24^a—^b: Cantio Ad Notam. Oh en | ket fzeimeim. | [P]uf-tasagh kár Vallás egéz magyar | orszagban, ... [8 versszak.]

18. *25^a—26^a: Cantio Pulchra. Ad Notam. Erdély. | Giazban öltözék fzegeny magyar or= | fzagb, ... [13 versszak.] Utolsó

versszak: Mikor irnanak az kilenczuen hatban, io magyar orsagh nagy niomorusagban, | mikoron uolna giakorta irasban, Iftentől modot ker az boldogsagban. | finis finis finis. | Versfők: GIRMATH IMRE M.

19. *26^a—28^a: Cantio Optima ad No. Paradi | [I]aÿ fzeq hazaimnak ékes [jav. *édesből*] palotaia, ma= | giar orfzagnak kiraly Varosa, ... | [36 versszak.] Utolsó verssz. Tudgiad ezeket Huniad Varofaban, fzőrzék kilenczuen es niolcz ezten= | döben, karacson honak tizedik napiaban finis finis. | [36 versszak.] Versfők: [I]OANES SMIGMATOPEVS DEBRECINVS FACIEBAT.

20. *28^a—^b: Cantio Optima. | [U]ram Iften ki igértél ortalmat, | . . . . [10 versszak.]

21. 29^a—30^a: Sequitur alia Cantio. | [D]iczerem én az Iftent minden | időben, magafztalom fzent ne= | uét egézf életemben, . . . Végén: finis finis. Anno Domini. 1615. | [18 versszak.] Versfők: DOCI SVSANNAGDSTCCD. A *Vasady-codex*ből közölve megjel. IK. 1913. 25. 1. A két másolatot egybevetve, a *Lipcsei codex* szövegének ezen nevezetesebb eltéréseit találtuk: 2. versszak 3—5. sor: azért diczekedem, bizuan az Vr Iftenben, léfzen ö fölségeben en remenÿsigem; 3: 4—5 [ste]nhez fölemelétek bizodalomual 4: 4 Es en nagi félelmemet el tauoztata; 6: 3 ennek kialtasat, ime az Vr megh halgatta; 8: 5 tamaszok Iften; 9: 3—5 de azért f eheznek, Orofzlaniok kölkej kegietlenek giermeki, lam fzükölködnek; 15: 3—5 bölcz io es hatalmas, noha sok és fzaniaru hiueken és niomoru, de diadalmas; 16: 1 . . . egiglen (jav. egiknek-ből); 18: 1 De azoknak lölököt megh Valttia Iften; 18: 3—5 bünökben megh nem tartatnak, karhozattra fem jutnak kik benne biznak.

22. 30^a—31^b: Cantio Optima. | [T]ekéncz reank imar nagy Vr Iften | az menniekből, . . . [17 versszak.] Megvan Szegedi G. *ÉK.* 1569: 149—151. 1.

23. *31^b—32^b: Cantio Alia az Erdely Vefzedelmeről. | [L]e fügefztettem feÿemet, banatnak | haitam fziuemet, . . . Utolsó két verssz. Egy iffiu nagy keferüeben, fira Erdelynek Vefzésen, mint hazaianak romla- | san, firankozik pufztulasan. | Mikor irnanak ezerben, hat fzaz utan az kettöben, ezt ira fzent Giörgÿ | hauaban, Sigmond kiraly Varosaban finis finis | [21 versszak.] [Versfők: LAVRENTI VAIAHASHIEE M.]

24. 33^a—34^b: Cantio Pulchra. | Im hol uagiok édes Uram Iftenem, kész | uagiok mindenben néked engednem, | . . . [29 versszak.] Versfők: IOANNES SZEPEHNEKII CONFESSIOE. Megvan többek között a *Kuun-codex*ben is. Szepetnekinek ezt az 1555-ben írt énekét kiadta Szilády: RMKT. VI. 193—196. 1.

25. 35^a—36^a: Cantio Elegans. | [O] magas egeknek nagy mél Tengerek- | nek igazgato uezére, . . . [12 versszak.] Megvan a *Kuun-codex*ben is 72—74. 1. L. IK. 1916. 65—66. 1.

26. 36^a—37^a: Cantio optima. | Mire bankodol oh en fziuem, töröd | magadat ilyen igen, . . . [13 versszak.] Balassa-Rimay: Istenes énekek. Pos. 1670. 352. 1. *Gönczi ÉK.* 1784. 554. 1.

27. *37^a—38^a: Cantio Optima. | [M]agas Menyben lakozó Iften, | ki Vralzkodol mindeneken, ... | [15 versszak.] Versfők · MMIKHEEL KÉTEIET.

28. 38^a—39^a: Sequitur Alia Cantio. | [O]h én kegielmes Iftenem, mely | igen megh Verél engem, ... | [14 versszak.] Balassa-Rimay: *IE.* Pos. 1670. 7. V. ö. *Lugossy-cod.* 84^b.

29. 39^a—41^a: Cantio de Matrimonio. | [I]ambor hazafok megh halgafsa= | tok, ... | [33 versszak.] Batizi András. 1546. készült éneke. Kiadta Szilády: RMKT. II. k. 120—124. I. V. ö. VI. 264. I. Vasady-cod. 71^b—75^b.

30. 41^a—42^a: Cantio Alia de eadem. | [I]ftenem Vram néked hálát adok, fzi= | uemben szentelt aldozatot niujtok, | [12 versszak.] Versfők: IGAAM NAMÁTVS. Megvan a *Gönczi ÉK.* 1784. 578—80. I.

31. 42^a—42^b: [Czím nélkül.] Magasztalliak [így] en Istenem Vram | es Attiam, mert Attiaj gondod va | gyon törömpötö ream, ... A 7. versszak — *bantanak* szavával megszakad. Versfők: MATHIA. A *Kuun-codex* teljesebb szövege szerint a versfökből MATHIA CEMEKI jó ki. Balassa-Rimay: *IK.* Pos. 1670. 345. I. (V. ö. Vasáry id. mű 32. I.) Ezután jó 28 üres levél.

II. A kézirat *második* része, historiás énekeket és verses bibliai történeteket foglal magában, új lapszámozással:

*32. 1^a—7^a: HISTORIA AZ ERDELI OR= | SZAGNÁK NIOMORVSAGAROL, ES MA= | giaroknak Bathori Gabor ellen Ualo föl ta= | madasarol, Notaia Giazban öltözet [jav. *öldből.*] etc. | [E]rdely Orfzagnak halliatok | panafzat, Magyar Orszagnak | keferues firasat, es fziue szerint | ualo ohaýtasat, az Iften elöt | töt illýen Vallasat, | Vége: Papifta Vrak Papok és Baratok, ez kis munkamot tudom hogý baniatok, | de köröfztinek tudom kiuanniatok, az kik tudgiatok uigan oluafsatok | finis | [107 versszak.]

*33. 7^b—11^b: ALIA HISTORIA DE HSDEM disturbis [!] o¹ Magyar nemzet nézd ue- | szedelmedet, magyar nem= | zettöl keferüfigedet, ... Vége: Az ezör hat fzaz és az Tizen egyben, Szent Jakab Honak masodik hetében, | io Magyar Orfzag foroguan efzemben, igen köniörög Iftennek fziueben. | finis finis | [75 versszak.]

34. 12^a—26^b: HISTORIA AZ IERUSALEM VARO= | SANAK VESZEDELMEROEL. | TITVS VESTOL² | az mint meg Vetetet az Sidóknak nagy romlásokal.

[I]m egy szép Historiat néktek mondok, | ... Vége: Ezer öt | fzáz es az ötuen haromban, febes Körösnek el ala mentében egy | Vr Fiual az ö nagy örömében, szerelmes tarsat Marhon [így] helyheztetiben. | finis Amen | Oldalt: 259 Verfus. | Szegedi András ez énekét kiadta Szilády: RMKT. VI. 153—187. I.

¹ Mivel az initialének hely van hagyva, valószínűen *Io* volt a vers kezdete. V. ö. a vers végével.

² A VES után levő jel a név második felének (*pasianus*) elhagyását jelenti.

35. 27^a—31^b: [Czím nélkül.] [P]eldaul nekünk mit mondot | az Isten, tégedet kérlek halgazd meg | köröfztien, . . . Vége: Enekbe minap az ki ezt be fözörze, az ö eletet Isten el uégeze, mikor irna= | nak az maffél ezerben, és negyuen ötben. finis. | [78 versszak.] Baranyai Pálnak ezt az énekét a Tékozló fiuról kiadta Szilády: RMKT. II. 261—271. l.

36. 31^b—35^a: HISTORIA ISAAC ALDOZAT= | TIAROL GENES: XXII. || [M]eny fzamtalan Cronicat mond= | attok, . . . Utolsó versszak: Megh tekente ez ékes Hiftoriat, nem röstelle ennek az oluafsafat, Defi | Andras ebben illien munkaiat, mindennek ayanlia io fzolgalattiat. finis. | [58 versszak.] Dézsi András e bibliai historiáját kiadta Szilády: RMKT. V. 21—28. l.

37. 35^a—44^a: IACOB PATRIARCHA FIANAK | Jofephnek fzepe Hiftoriaia. | Genef: Cap 31 et 37. || [I]ofephnek megh mondom az ő kronicaia, . . . Utolsó versszak: Ezer őth fzaz ötuen hat efsztendő fzamban, Böytben az beteges Martius hauaban, | magat uigafztaluan haborufagaban, nagy Bancsai Matthyas fözörze ezt Nagy Szombatban. | finis finis. || [174 versszak.] Nagy Bánkai Mátyásnak e bibl. historiáját kiadta Szilády: RMKT. IV. 5—26. l.

38. 44^b—48^b: HISTORIA AEGYPTOM BELI KI | IÓEVESERŐEL ISRAELNEK VERS FEIEK IARASI. | Lauda Sion Saluatorem, lauda Ducem et Pastorem, in Hymnis et | Canticis, Michael Seremlyeni fecit. | [L]aknak uala régenten Aegip= | tomban . . . Utolsó versszak: Ez énekét Kanizanak Varaban, fzeremlieni Mihál Pap banattiban, az | Sidokrol minap fözörzé enekben, tizen öt fzaz negyuen négy efsztendőben finis | Szeremlyéni Mihály e bibl. historiája Sziládynál RMKT. II. 233—243. l.

39. 48^b—53^b: SAMSONIS HISTORIA DE LIBRO | Judicum Thematada [!] fumpto per Petrum Kakoni, in feoles | Menfe Februarjo facta Veneris. || [S]ok erős Vitezek uoltak ez Vilagban, | . . . Végén: finis finis Verfus 94. || Kákonyi Péter e bibl. énekét, melynek czíme itt a versfökből van véve, kiadta Szilády RMKT. II. 289—301. l.

40. 54^a—62^a: HISTORIA AZ SZENT ILLIESNEK | ES ACHAB KIRALNAK IDEIEBEN LET DOLGokról. | Notaiia, Az hatalmas Isten etc. | [M]oftan emlékezzünk az kerefztén= | niekről, . . . Utolsó versszak: Ezer utan öt fzaz és negyuen kilenczben, az Sztarai Mihály ezt fözörze uer= | fekben, az papokal ualo nagy ütközetiben, es Istenben ualo io remenfégeben. finis | Verfus 161. || Sztárai Mihálynak ezt az 1545-ben irt művét l. Sziládynál RMKT. V. 114—135. l.

41. 62^b—69^a: HISTORIA AZ HOLOFERNES ES IVDITH ASZONROL. Az Eleazar Notaiara. | [R]egi nagy időben uala az Syria= | ban, Utolsó versszak: Az ezer öt fzaz ötuen ket efsztendőben, az Starai Mihály Pap rende le énekben, az nagy Vr Istennek csudatételuel, ualo emlékezetben. | finis finis | Verfus 132. || Sztáraynak ez az 1552-ben készült műve Sziládynál id. m. 140—156. l.

42. 69^b—74^b: HISTORIA AZ HESTERRŐEL Vers feiek. | Regina Vafiti repudiatur, Hefter inter alias Virgines amabilis, placet | Afuero,

Aman pendet, Mardocheus fublimator. | [R]egen uala az nemes Perfiaban, fzü= | letet előtt három fزاز hatuan hat= | ban, — — Vége: Az Vr Iftent felni ötet fzeretni, minden keuéléfget el tauoztatni niaua- | liankban fegettségül öt hini, pelda lehet az Hefternek éneke. | finis finis finis. Versus 97. Kákonyi Péternek e 1544-ben készült bibliai historiája megvan Bornemisza Péter *ÉK*ben (1582.) CCCXIII^a—XVII^b. a befejezés is ugyanaz, t. i. a mű szerzőjét, írási helyét és idejét megnevező záradék itt is elmaradt. L. Szilády: RMKT. II. 277—289. 1.

43. 75^a—78^a: SVSANNA HISTORIAJA. | [D]aniel ezt iria minden megh | halgafsa, . . . Utolsó versszak: Daniel Propheta ezt regen meg irta, es az Bibliabol magyarra fordétta, az | Batizi Andras ö betegfégeben, ezer öt fزاز negyuen es egy efüzendöben. | finis 62 Verf. || Batizi Andrásnak ezt az 1541-ben írt műve Sziládynál: RMKT. II. 81—88. 1.

44. 78^b—81^a: IONAS PROPHETANAK HIS= | TORIAIA. | [N]ofza kerefütyen nep halgas nagy | dolgokat, | Végső versszak: Ezt az ki fzerzette ilyen eneklefüben, az kerefütienekhez uolt nagy fzerelemben, | ezer öt fزاز negyuen es egy efüzendöben, kiböl dicsértések az mennyei Iften. | finis finis finis || [49 versszak.] Batizi Andrásnak szintén 1541-ben szerzett éneke Sziládynál. U. o. 89—95. 1. 81^b + 1 levél üres.

A codex másolási idejét 1615 és 1623 közé tehetjük. A 30^a. lapon találjuk az »Anno Domini 1615.« bejegyzést. Ez az év a mű másolására s nem szerzésére vonatkozhatik, mivel a *Vasady-codex*ben az ének címe: DOCI SVSANA. 1613., viszont úgy látszik, hogy 1623-ban az volt a tulajdonosa, a ki a Nagy Tamás neve után írta a maga tollpróbáit s az 1623 évszámot, tehát már ekkor az egész másolat készen lehetett.

Ezek szerint 31 kisebb, vallásos, oktató és hazafias költemény van a gyűjtemény *első*, két historiás ének, egy egyháztörténeti és tíz bibliai historia van a *második* részében.

1.

- 3b lap: Szüksegh minekwnk mi köröfztinek,
 hogy hitünk legien irgalmasok legiünk,
 az szegenieken hogy könniörwlliünk,
 Szent Lukacz iria rea figielmezünk.
- 5 Vala egy ember nagy gazdagsagban,
 öltözik Vala Biborban Barsonban,
 iol lakik vala Vrafsagaban,
 nagy böüeu fözet vala vduaraban.
- 10 Christ[us] be hoza eo peldaiaban,
 ennek egy szegeny vala vduaraban,
 Lazar eo neue ki beteg vala,
 aitaia előtt niomorkodik vala.
- 15 Igen iszonniü niomorult vala,
 mert minden telte rut fökellyes vala,
 nagy ehseg miat el aüult vala,
 csak morzalikot szegeny kiuan vala.

- 4a lap: Giakran az Iffiak el iönnök vala,
maradek etket visha hoznak vala,
az szegeny Lazart vtalliak vala,
maradek level arczul öntik vala.
- 20 Emberek közwl senki ö raita,
nem könniörült söt rea sem neznek,
hanem az ebek el iönek szegenynek,
sebeit azok niálliak vala.
- 25 Oly igen Vegre el aiult vala,
nagy ehseg miat epedet vala,
ki miat szegeny hamar megh hala,
lölke Vitetek I[ste]n orszagaban.
- Röüid időuel ennek vtanna,
30 az gazdag ember ki iol lakik Vala,
végre ennekis efsek halala,
es holta Vtan vitetek pokolban.
Giotrelme neki hogy ott nagy vala,
eo ket szemeit föl emelte vala,
- 35 az szegeny Lazart mihelt meg lata,
hogy Abrahamnak kebeleben volna.
Föl szöual mindgiart eo kialt vala,
az Abrahamot kerü hogy ne hadna,
csak hogy az Lazart hozza boczatna,
- 40 hagü kis Vyaual kinniat megh enhicze.
Erre Abraham monda gazdagnak,
el ued örömet te az mas Vilagnak,
de hogy nem adal eteit Lazarnak,
hagy beket immar eo nyugodalmanak,
- 45 Czakh emlekezel erre magadban,
mely igen lakal te Vrasagodban,
Lazar ehel holt megh Vduarodban,
öröl immaran örök boldogsagban.
It mi közöttünk egy nagy köz Vagion,
- 50 hogy inent oda senki ne meheffen,
sem onent ide senki ne iüön,
az gazdag ezen lira keferuesön.
- 4b lap: Teritte szauat ¹ az Abrahamhoz,
keri hogy küüdgien ö Attya fiahoz,
ne ragazdogdianak az gazdagsaghoz,²
mert az gazdagsag közel jar pokolhoz,
Kwlsö remenisegh kinnia pokolnak,
köniü Valast ad erre az gazdagnak,
Vadnak tanitok kit halgalsanak,
- 60 Moiles Propheta kihez halgalsanak.
Megh ercz magadban ki ezt halgatod,
azt nem mondhatod ³ hogy nem hallottad,
hogy ha az szegent te megh Vtalod,
megh Valik akkor mint volt fafarsagod.
- 65 Ezt az Szent Ambrus megh magiarazta,
az niomorultat az ki nem taplalia,
es az ehezöt ehezni hadgia,
lölki gilkoznak azt ⁴ bizonnial mondgia.

¹ Az örszóban: *Terite szavat.*

² Jav. *gazdagsagnából.*

³ Lehúzva utána: *ki ezt.*

⁴ Lehúzva utána: *mi.*

- De az Szent Daudi nyluaban mondgia,
 70 megh boldogultnak¹ mert eo csak azt mondgia,
 az szükölködöt az ki taplalia,
 özüegiet aruat ki nem niomorgattia.
 Pelda ertelme mar eleg legien,
 hogy minden gazdag az szegent szegellie,
 75 hogy meny orszagban örökös legien,
 minden diczeret az I[ste]nnek legien.
 finis finis finis.

2.

- 6b lap : Paradiczomnak kegies szep haileka,
 hald megh Istennek aldot szent Varosa,
 nylal föl kerlek meny orszag kapuia.
 Engedgy egy Vtat nekem az Iftenhez,
 5 terdöm le haituan eshelfsem labahoz,
 mert közel latom feiem az halalhoz.
 Tufsakodafsat mostan en testemnek,
 enyheczed Vram en szegeny lölkömnek,
 hogy ne bancza megh neuet fölsigednek.
 10 Ez' czalard Vilag engem mire hozza,
 artatlan testem hogy ily nagy kint Valla,
 ninczen felölem ki ezt megh gondollya.
 Remenisigömmek nagy erős kw Vara,
 giermeksigemtöl oitalmannak haza,
 15 szanniad Vr Iften igiem mire iuta.
 7a lap : Lazd megh iteld megh az en életömet,
 iöy ala mennyből itely megh engemet,
 ha erdemlettem Valaha ezeket.²
 Kiczinsigemtöl mind ez ideiglen,
 20 Iftenem voltal mind ez mai napiglan,
 moftis nem hacz el niomorusagimban.
 Artatlan teftem en tizta eiletem,
 martiromsagért halalt köl szenyüednem,
 szenyuedgy bekeuel mindent oh en lölköm.
 25 Toluai parazna es gölkofsagomert,
 kin Vallot teftem nem szenyuecz lopafsert,
 auagy I[ste]nnek megh karomlasaért.
 Oh munkalkodo en edes kezeim,
 erőfsek Vadtok az Vertöl Vjaim,
 30 kit ratok kennek szenyuedtök tagaim.
 Soha Vr Iften lenkinek eletet,
 nem szömiuhoztam ki ontani Veret,
 nem iregyletem ez Vilagban eltet.
 Inkab en hiwen I[ste]nnek szolgaltam,
 35 özüegiet Aruat megh nem niomorgattam,
 izolga tarsimual eggiefsigben laktam.

¹ Lehúzva utána : *mondgia*.

² Az itt kimaradt versszak a Brassai-codexben a Kanyaró közlése szerint :

Lásd meg, itéld meg az én életemet,
 Jöjj alá menyből, itélj meg engemet :
 Ha erdemlettem valaha ezeket.

- Gondgiokat, inkább mindenben föl vöttem,
hatalmasoktól gyakran megh¹ menttetem,
mint edes Attiok bátyokat föl vöttem.²
- 7b lap : 40 Szentsíges Iften hogý ha igý engedted,
fegyuer elire teftemet rendölted,
hohér kezében feiem ereztötted.
Alazatosan köniörgök teneked,
gond Viselőie legý nemzetsegimnek,
- 45 Viszeld gondgiokat az en giermekimnek.
Rementelenek en edes magzatim,
özüegy Anniokal niaualias aruaim,
read hagiatanak az en maradekim.
Adgiad vr Iften az te szent lölködet,
- 50 mely erőfsicze kin ellen teftemöt,
es te kezeden adhafsam lölkömet.
Hamar Vr Iften lies el iönnie,
mert az en teftem fzörniwn kezdet egni,
mert femmi teftem nem kezd maid ep³ lenni.⁴
- 55 Lehetetlen mar ez földön eletem,
öly [így] röttenetes Vram giötredifsem,
oh szent Angialok szanniatok megh engem.
Artatlan teftem bezzeg mely nagy kinra,
szwilt volt en Anniam ez arniek Vilagra,
- 60 hogý nem holtam megh mindgiart az oraban.⁵
Lölköm Iftenben mostan czak nyugodnek,
hohir kezétöl moftan nem kinzatnek,
Szakallom haiam igý nem szagattatnek.
- 8a lap : Rothado teftem loha el nem hittem,
- 65 hogy erre iufson dolgom kinos testem,
szenyuegy bekeuel mindent oh en lölköm.
Az en giötrelmem legien te előttd,
kegies vr Iften bünömet ne nezed,
melliel naponkint megh bantottam kedued.
- 70 Vege leszen mar maidan eletömnök,
feiemet haitom Hohir fegyuerenek,
maid vege szakad en sok giötrelmimnek.
Edes baratim es polgar tarsaim,
esküt baratim szerelmes rokonim,
- 75 az nagy Iftennek Aýanlak szolgaim.
Tudatlansagbul hogý ha mit vetettem,
megh boczafsatok kinek mit vetettem,
mert iol lattiatok halalom eletem.⁶
- It hadlak immar en edes magzatim,
- 80 el hadlak immar en edes gyermekim,
nem vihetlek el en edes Aruaim.

¹ Lehúzva utána: *meg*.

² Az itt hiányzó versszak a Brassai-codexben, Kanyaró sz.

Hertelenséggel imé mire juték!
Halálra fejem miképpen itélék;
Öltözetemet hogy vérben keverték.

³ Jav. *epölniből*.

⁴ A Brassai-codexben ezután köv. versszak van Kanyaró sz.:

Ártalmas soldja langadázó tüze,
Bezzeg iszonyu rettenetessége,
Mert majd megemészt tűznek sebessége.

⁵ E versszak nincs meg a Brassai-codexben.

⁶ E versszak nincs meg a Brassai-codexben.

- Teged keduefsen [így] en io szolgalmat,¹
 edes fzerelmes hitües agiafsomat,
 nagy es vegsigre² hadlak szep tarfsomat,
 85 Vegh buczut veszek en edes hazamtol,
 mar ez Vilagnak az ö Satoratol,
 vegh buczut vezek bwnnek hailekatol.
 Eleiben mar az nagy Vr Iftennek,
 megíök köniörgek neki erőttetek,
 90 Aruafsagtokban hogy veletök legien.³
 8b lap: Nagy kivansaggal hogy ha az lehetne,
 hogy veletek megiek Iften eleiben,
 meg söm hadnalak az Arua kenierre.
 Te penigh körniül itt allo sokasagh,⁴
 95 megh boczafsatok nemes es polgarsagh,
 mert minden nepnek vagiok ifzoniusagh.
 Vr Jesus Christus az te szent kezedben,
 Lölköm ayanlom ved hozad kezedben,
 mert az fokhaznak⁵ fegyüere kezében.
 100 Kegjelmez nekem az te Szent fiadert,
 legy piros Vernek elki foliafsaért,⁶
 ha neked teczik alý boszut veremért.⁷
 Az maradekat ti az en testemnek,
 az kit az te czik [így] megh nem eniefhetnek,⁸
 105 temetefsekel szepten be tegietek.
 Sok köniörgefse! ti Iftent kerietek,
 diczeretekel Iftent diczerietek,
 hogy illýen kinra mint en ne iusbatok.
 Saros Var megienek Vy faluiaban,⁹
 110 az kinczös hazban Plenger alat kinban,¹⁰
 ekken sira¹¹ nagy kin vallafsaban.
 Ezer öt szazban es kilenczuen ötben,¹²
 Szent Mihaly hauanak vtolso hetiben,
 szebeni polgar neue vers feikben.¹³
 finis finis finis.

¹ A Brassai-codexben Kanyaró sz.: Tégedet kedves édes hűtesemet.

² Így, a. m. özvegségre.

³ A Brassai-c. Kanyaró sz.: Árvaságtokban hogy légyen véletlek.

⁴ Brassai-c. Kanyaró közl. szörnyű, itt való sokaság.

⁵ Brassai-c. hóhérnak.

⁶ A Brassai-c. Piros vérednek el kifolyásáért.

⁷ Ezután a Brassai-codexben e strófa van:

Ként vallott testem már menj bé a földben,
 Lelkem peniglen Ábrahám keblében,
 Hogy ne részesülj többé az vétekben.

⁸ Brassai-c. Kanyaró közl.:

Melyek a tüztől meg nem emészthetnek [emészthetnek].

⁹ Brassai-c.: Sárosvármegye és Ujfaluban. Kanyaró megjegyzi, hogy a megye neve »itt nem ismételtető módon van írva«. Decsi-c.: Sáros vármegye nagy Ujfalujában.

¹⁰ Decsi-c. Thaly közlésében: Az kinczoházban, plengér alatt, kinban. A Brassai-codexben: Az fellengér állott a kenzó házban. Kanyaró ezt a szövegben így közli: Az pellengér alatt a kenzó házban.

¹¹ Decsi-c. Ezképpen ír á kinvállásában.

¹² Így a Decsi-codexben is, a Brassai-codexben »Ezerötszázban és kilenczvennyolczban« van.

¹³ A Brassai-codexből e két sort Kanyaró így közli: »Szent Mihály havának legelső napjában: A Szebeni Polgár, neve írásában« megjegyvezve, hogy a kéziratban ez állott: legelső havában.

3.

- 9a: IZrahelnek Szent Istene,
ki lakozol magas meniben,
Vigiaz onnand mindenekre,
forduly hozam kegieölömré.
- 5 Mert nem tudom houa lögiek,
ha te el hacz kit remenliek,
Vallion s kinek könniörögiek,
Siralmimban kit keresek.
- Baratimnak kiket Veltem,
10 sok iot velek neha tettem,
azoktol kefergettetöm,
kiknek soha sem Vétettem.
- Ellensegimnek soksagan,
csak kesergök almelkoduan,
15 mérges nieluek megh mardosuan
sebeimet tapogatuan,
Minden felöl ram tamattak,
egiöl egik mind el hattak,
io barátim kik voltanak,
20 sok rutsagot most ram szolnak.
- 9b: Ha mit szolok azt ugy lesik,
bar io vegre de nem ertik,
az ő szarniokra röpetik.
gonost szoltam azt hirdetik.
- 25 Szep szin alat hozzam önnnek,
hizelkeduen megh kerülnek,
Ha mit tölem ki vehetnek,
ahoz sokkal töbet tesznek.
- Merges fulankia nieluöknek,
30 veret ki szitak lölkömmek,
nincz erősige teftemnek,
ram tatua torka mindennek.
- Fegyuer miat fokan Vesznek,
nieluek miat többen vesznek,
35 engemis maid megh megh emest-
eletömmek veget Vetnek. [nek,
- Boszusagom moft nem volna,
az ki giwöl ha az szolna,
czak io barátom halgatna,
40 el szeniuednem könnieb volna.
- Merges kigioknak kölkei,
tistesignek aroloi,
ördögnek vadtok rabiai,
Orszagat nektek kezzei.
- 45 Az Tengeri haborutul,
Barka ronto nagy szelektöl,
könnieb röitezni halaltol,
hogi sem mint Ragalmazastul.
Mert ezek czak az [ste]ntöl
- 50 Viszeltetnek mindenefül,
Gonos nieluek az Öerdögtöl,
Luczipernek seregetöl.
- Az kiuel engemet szolnak,
nagy hamífsan ragalmaznak,
55 nem uetetem en azoknak,
mint artatlan Ver rontoknak.
- 10a: Tüzet Gerieftnek feiemre,
kiknek nieluek nincz kötelben,
noha vagion be keritue,
60 Hufsal czontal be rekestue.
- Mely artatlanul szenyuedem,
las igazat en lftenem,
hogy ha förtelmes eletöm,
el ne szenyued bar enneköm.
- 65 Szömben szepen hizelködnek,
hatam möge maft beszélnek,
elös fegyuer az ő nieluek,
szegeny lölköm maid elveftnek,
- Pokol Torkaban szalianak,
70 mind karhozatra iufsanak,
kik ok nelkül Ragalmaznak,
nagy hertelen megh hallianak,
- Ne bankodgial szegeny lölköm,
feied fölöt az Vr lften,
- 75 ne törd magad en bw szivem,
megh oltalmaz ezek ellen.
- Jol hallia fohazkodafsat,
mindeneknek ohaitasat,
fzememnek könyhullatasat,
80 el törli immar fziralmat.
- Az kiuel en ezt szenyuedtem,
azal egiöt efsedestem,
ne hagy immar en lftenem,
fölsigödöt igen kerem.
- 85 Hogy Vigh sziuel ennekemet,
mondhafsam diczeretömet,
Magasztalliam fölsigödöt,
neked Ayanlom lölkömet,
finis finis finis ||

4.

11b: [B]izontalan Voltat Vilag allapottianak,
valtozasat latom en minden allattoknak,
kik ma egefsigöen vadnak holnap lattyuk
torkaban az halalnak.

5 Ne örölliön senki bator gazdagsaganak,
ekes termetenek es szep iffiusaganak,
fris öltözetinek Aranýnak ez wsztnék,¹
mert azok mind el mulnak.

¹ Így, a. m. ezüstnek.

- Vizi Buborekhoz mi életünk haszonlo,
 10 mezei viragal eczer s mind el mulando,
 ninczen ez Vilagon ely erős alkotuan
 ki lehelsen allando.
 Ha mát Isten adta holnapot nem igerte,
 minden vtaidot erősen megh kötözte,
 15 hofi izaz eftyendöt ely nagy io egefisgiben,
 taland [így] azt fem igerte. ||
- 12a: Boldogbak nalunknal az mezei Viragok,
 kert beli szept ruzak viragok Liliomok,
 Nem röttögnek femmit tudgiak medig elnek
 20 vasion nekik hatarok.
 Tauaszi melegel nőlni szepeu indulnak,
 hiwsegekben nőlnék pünközben uiragoznak,
 niarban megh lankodnak, hideg öfzre keluen
 eczer s mind elheruadnak.
 25 Nincz neked ily dolgod ember ha meg gondolod,
 erős fizam adasod bizontalan eleted,
 nem tudod medig els de azt nyülan tudod
 hogy eczer megh köl halnod.
 Elsö oraiatis születesöd napianak,
 30 iai szoual kezded el ideiet ez Vilagnak,
 iai leszen közepi iai leszen vege is
 az te kimulasodnak.
 Szemmit abban nem tucz temetesöd hol lefzen,
 Tifztesiges leszen¹ uagy gialazatos leszen,
 35 talam az Vadaknak auagy madaraknak
 hafok koporsod leszen.
 Mit ragaskodol hat ily igen ez Vilaghoz,
 megh ver az Vr [ste]n ne bizal tarhazodhoz,
 nagioz gazdagsaga volt Cresus kiralynak
 40 haszonlo lön koldushoz.
 Vilag biro Sandor nem elegödek azzal,
 hogy mind ez Vilagot el bira hatalmaual,
 magat [ste]n gianant imadtattia vala
 nagy föl fualkodafsa.²
 45 Azonközben neki merget adanak innia,
 egy samar körömböl nagy Babiloniaba,
 szine elvaltozek az kiraly megh hala
 hat nincz neki hatalma.
 Tegnap nem volt eleg ez vilag gazdagsaga,
 50 immar halua feksik csak negy szeng³ hailekaban,
 szept fris palotaban az elöt lakozot,
 most az földnek giomraba[n]. ||
- 12b: Nincz hat it mi nekwnk maradando Varafsunk,
 mint az bölczek iriak Sarandoksagh iarasunk,
 55 ha ma Vigan lakunk ne talam az Vtol⁴
 holnap el hiuattatunk.
 Megh kerdnek ot ember mint eltel ez Vilagon,
 ha igazan iartal az te hiuatalodban,
 szamot acz arrolis valamit el loptal
 60 az Vr Talentomabol.
 Felebaratodat ha megh kifsebetötöd,
 hireben neueben ok nelkül megh sertötöd,

¹ Elötte lehúzva: a.

² Így, az l a másoló tollában maradt.

³ A m. sing.

⁴ Így, a. m. Vrtol.

az elő Iftennek kemény íteletit
soha el nem kerülhed.

- 65 Minden ember azért magat megh oltalmaz,
ragalmazó szótól magath megh tartoztasa,
elvezendő kinczert Araniert es vsztert¹
lölket el ne arolia.

- Halando voltarol giakorta gondolkodgiek,
70 magat el felejtuen semmit ne czeleködgiek,
I[ste]n tisztelísiget kiuel meg bantotta
arrul megh emleközzeek.
finis finis ||

5.

13a : Cantio Pulchra.

[B]anatos sziüem tekincz az égre Iftenhez foliamuan,
Vezd remensiged teremptödben neki halat aduan,
niucz buzgo sziböl szep köniörgegest efsedölzefsel
neki feiet haituan.

- 5 Dolgod bizonnial iob lészen hidgied ha eo benne bizol,
efsedezefsel köniörgefesl ha ö benne bizol
ez Vilag iauat meg vtuauan szent igeiet sziüedbe[n] tartuan
es azal meg hizol,

- 10 El kezdgied reguel köniörgefésédet² buzgo nagy örömmel,
emeld föl kezed vigh Iziüedben nagy szep beszédökel,
kezd el Summaiat köniörgefésednek adgy batorsagot
te sziüednek lölköd ereieböl.

13b : Monduan Ur Iften ez Vilagra te adtal ez teftben,
hogý diczerielek es fellielek teged eletembe[n],

- 15 mert Abrazatod ekös Izömelied raitam megh laczik ekefsigöd
buzgo szerelmedböl.

Engedgied vram hogý ez napon az en eletemet,
Vethéfsem benned mindeneftöl czeleködetimet,
mert en egiemben helyheztenem nemis akarom heliheztenni
20 en remensigömet.

Te öriztel megh ez el mult eýel az gonos Satantol,
en ream forro ellensigömnök ö alnoksagatol,
az sötet eýnek röttegefsetöl ream iöuendö vezedelemtöl
hirtelen halaltol.

- 25 Ream bünösre oly nagy gondod volt, hogy Szent Angialidal
öriztetel es takargattatal, mint hiú Izolgaidal
be födeztettel Iz :³ Izarniokal hogy ne arthafson czalardfagal
senki mordalsagal.

- Ime ez napon edes I[ste]nnem kerlek en tegedet,
30 ugian azon Izent Angialidal öriztel engemet,
hogý az ördögnek czalardsaga gonos embernek ö Izandekia
ne bancza feimet.

Vtallhafzam megh büneimet czeleködetimet,
kiben minden Izöm pillantasban vetkeztem ellened,⁴

- 35 Senki nem lehet iol tudom Uram igaz te előtted,
mert meg az Angialokis felnek röttögnek Vram te előtted,
Iaý Izegený feiem hat houa legiek segetsiget kitöl keriek
ha el uecz előled.

¹ A. m. ezüstért.

² Javítás, előbb *köniörgefésédet* írt.

³ A. m. *szent*.

⁴ Itt két vessző elmaradt! Ennek hely is van hagyva a kéziratban,
a hol egy sort foglalt volna el.

- Tudom lftennem mint az párá el mulik eletem,
 40 es az földnek giomraban befal minden tehetsigem,
 pora változik czontom es teltem az fekete föld megh emezt engem
 ne hadgy en lftennem.
- 14a: Olý remensigel igaz hitel kõniörgök teneked,
 agý tefti lölki egélsiget hogý azal teneked,
 45 aldozatokat en lziüemben es hala adaft magas menyben
 mondhasak teneked.
- Tekents l[ste]nem lszegeny fiadra ream az egekböl,
 iöy ala hozam segitsegül az nagy feniefsigböl,
 sakazd meg kérlek az egeket, hogý lziüem¹ te lziniedet
 50 buzgo nagy örömel.
- Hogy legien aldot ez nap nekem te engedelméböl,
 meg uythasam lzentölhefzem lzent lfzmeretödet,
 ne köiethelsem kiuansagat, az en lziuemnek akarattiat
 gonos befedekböl.
- 55 De löt te benned helyhezetesem minden dolgaimot,
 lzent aldalsidnak alaia uetuen az en lszandekimat,
 te lzent Angialid igazgasak hogý az köuek ne banthasak
 az en labaimot.
- Engedgied Uram lzent fiadert mind ezeket nekem,
 60 te malastodat en l[ste]nem ne ued el en tölem,
 ued el elmeknek az ö homaliat hogý megh ismeriem draga uoltat
 lz: igednek hiuen.
- Diczöfsig legien az Attyanak az magas meniegben,
 fiu l[ste]nnel ki egienlö uagy minden diczöfignben,
 65 szent Lelekel mi vigafztalonkal, megh valtonkal
 az nagy feniesigben.

finis finis. ||

14b: Cantio Alia.

- [C]onduiselö lften halat adok neked,
 mert szunniadozasod nem erkezik neked,
 alom szömeidre soha nem iön neked,
 olý nagý gondod vagion hiueidre teneked.
- 5 Ream tekintöttel irgalmalsagodböl
 hogý magasztalnalak vigasztalasdert,
 Szent lölköd ne ved el az en büneimert,
 söt inkab legý velem Szent fiad erdemeiert.
- En sok niualiamban keferüsigömben,
 10 mint Salamon tanit az ö irasaban,
 te vagy erös varunk haborusaginkban,
 te hozad kialtunk bizon igafsaginkban.
- Gialazat szidalom az hitetleneknek,
 giülöseg iregség vagion ö lziuekben,
 15 melliet meg ielentnek gonoz beszedeekben,
 hogý ök el lzakatak nem mennek meny orlzagban.
- 15a: Oktalsad Vr lften te lzent Lölköd altal,
 ne legien heýaban Szent halalod altal,
 kiket megh valtodtal te szent Fiad altal,
 20 az mi remensegünk kit vesünk kedued altal.
- Reank föl tamadtak kik hiueid vagunk,
 czufolliak karomliak minden igafsagunk,
 azt megh nem gondolliak hogý igazat vallunk,
 tamagy föl mellettünk edes igaz l[ste]nnünk.

¹ Így, valószínűen tollhiba nézzem helyett.

- 25 Iai minden népeknek kik hamífsat ertnek,
mert itelet napian azok megh remúlnak,
kialtuán azt mondgiak az magas hegieknek,
fzakadgiatok reánk hogy megh ne itellienek.
Vzoras gazdagok tijs erczetek megh,
30 az veszedelőmben ne maradgiatok megh,
ne karhozzatok el hamar terietek megh,
niomorusagtokban tijs röttennietek megh.
Sziruan lagáfsatok vezedelmetöket,
az ti gazdagsagtök ratok tamadasat,
35 arany es ez wztnek¹ földben maradasat,
az ti felteteket az tüz mind megh emesti.
Tano bizonsagot es nagy sok vadolast,
ezeknek rozdai nagy ellen tamodast,
tesnek nagy kialtáft nagy sok Atkozodast,
40 mert ök nem kerestek földön a' sabadulaft.
Öerülietek hiuek bizatok Iftenben,
kik igaz Szafarok voltatok mindenben,
ne karhozzatok el hamar terietek meg,
az Chr[istus] Iefusnak lefztek nagy oitalmaban.
45 Remenfigtek leszen az szabadulasban,
igaz Törüent teszen irgalmalsagaban,
föl visen tiktöket örök orlzagaban,
Attya aldotinak neuez nagy örüemében.
Elöl allat akor nagy örüendezeszel,
50 megh felel ti nektek draga beszedekek,
Iertek Attýam aldoti ezekkel,
mellieket szörzöttem nektek az en Attiamual.
15b: Immar ezek mennek az örök elette,
Az hitetlen népek az Veszedelemre,
55 hol az hiuek lesznek nagy örüendezeszel,
az hitetlen népek öröke Izidalomban.
Diczertefszel Attya Mindenható Iften,
szep aiandekidert kit eneklünk moftan,
az te fzent fadal kiüel vagy egy Iften,
60 Diczertefsek tülünk az fzent Lilek Ur Iften.
finis finis finis. ||

[Díszes záróvignetta.]

7.

19a:

Cantio de divitie.²

- [O]h mely nagy bujáfsagh az gonoz gazdagsagh
ki embört el vezfti atkozot hamífsagh.
Czudalok en ember az te dolgaidon,
hogy te nem kerelzed az örök eletet.
5 Iutna iol efzödben az gazdag peldaia,
ki minden nap Biborban Barsonban iar Vala.
Iaruan gazdag embör ugy halallia Vala,
minden gazdagsagat magatol alittia.
19b: Ez fzot mondgia Vala hala neked lölköm,
10 mert fzik elztendeig elted iauaidot.
Megh fzolita ötet Iftennek Angiala,
monda fzegeny bolond mely nagiot alitas.

¹ Ezt wztnekből javítva. A. m. ezüstnek.

² Így, valószínűen *divite* helyett.

- Tudode megh kerik ma az te Löködet,
 az te fzandekidat nem Viheted uéghez.
- 15 Az Vaczoran fzolgak előtte Vdvarlnak,
 Fiai leani előtte tanczolnak.
 Trombitakat fuitat Virginakat niomat,
 giönieorkódnak Vala az egies italban.
 Elő alom korban az gazdag megh hala,
- 20 belöle az Lököt ki ragattak Vala.
 Az Lélek mellette am megh allapodek,
 kezde az holt teftet oly igen pögdözni.
 Oh te atkozot teft férgeknek elete, [így !]
 Iften igeiere hogy nem igiekeztel.
- 25 Az Vr Ielus Chrifthus Euangeliomat,
 hirdetőit giwölted hiueit karomlotad.
 Tellies eletödben gazdagnak fzolgaltal,
 azzal az ördögnek örömet fözörzöttel.
 Az Lélek azt mondgia no iaý immar neköm,
- 30 mert az en kinomnak foha ninczen Vége.
 Atkozot az Attya kitöl fogantattam,
 atkozot az Ania ki ez Vilagra fzült.
 Atkozot gazdagsagh ki miat karhoztam,
 atkozot az ora melyben fzwlettettem.
- 35 Szörniü az ördögnek az ö abrazattia,
 körmei elefsek fzaruai horgafsak.
 Kiuel b'nes lölköt ö magahoz Vonsa,
 hogy ne idwözüliön karhozatra menien.
- 20a: Oh ti kerefztinek hamar terýetek megh.
 40 az kegielmes Iftent engeztellietek megh.
 Diczöretöt mondgiunk imadkozafunkban,
 feýünket le haitasuk nagy hala adafsal.
 Diczeret Attyanak es az eo Fianak,
 Szent Lilek [ste]nnek mind örökin amen.
- finis. ||

8.

21b: Cantio alia.

- [O]h fzomorusagal bünnel tellies idő,
 az melyben az Szatan sok gonofsag hinto
 el fhalat az törböl, ez földön lakokra,
 le uetetet menyből.
- 5 Erröl az fzent Janos bizonsagot tefzen,
 hogy az Szent hely Iften, es az fzentek ellen,
 orczatlan fzüntelen, sok Vizalkodafra,
 nagy karomlaft téezen.
 El hitete azért ez fzéles Vilagot,
- 10 az mint Szent Pal mondgia nagy sok embereket,
 fözüen keüelýeket¹ magok fzeretöket,
 fzidalalmazoka töt.
- 22a: Mit lacz ez Vilagon egiebet hüsegnel,
 emberekben rögzöt alnok czalardfaggal,²
- 15 sok kép mutatasnal, alhatatlansagnal,
 es ragalmazafnal.

¹ Javitással, előbb: *föfzüent es keüell* volt.² Így, az *n* kimaradását a vonal jelzi.

- Melto hat kiüanunk mi tellies [ziüünkből,
 hogy minket az Iften erőtlenségünkből,
 Vilagnak töreből, mar megh izabadiczon,
 20 teftnek tömlöczéből.
- Figé fa megh zödült közel vagion az nyar,
 az melliet hiueknek ferege regen var,
 keues idő uan mar, azis nagy hirtelen,
 megh hidgied ' maid el jar.
- 25 Soksor az fenies nap lappang az ködökben,
 Czilagok buidosnak fzelliel az fölhökbe[n],
 Föld uan zöndülesben, az holdnak Vilaga,
 fzürö fzötitsigben.
- Meg zöndült az Tenger habok zugasaua,
 30 emberek epednek hadak Varasaua,
 ez iele bizonnial, hogy Chrifthus itelni,
 el iön hamarsaggal.
- Ez lészen az idő melyről Chrif[us] mondgia,
 hogy mikor eo el iön az itelet napian,
 35 hitöt it ez földön, nem fogh talalnia
 alhatatofsagban.
- Retenetes leszen az eo iöutele,
 az hiteleneknek léfzen remülefsek,
 hiueknek örömek Trombitak zöngéise,
 40 eghben menetelek.
- Szebefsén föl geried tűz iar eo előtte,
 folyhö f. tündöklöket¹ léfzen eo előtte,
 igazsagh f' itelet, kiraly fzekinek,
 kedües erőfsige.
- 45 22b: Az Villamafsi² Vilagon fenlenek,
 mint viafz ügy eloluadnak az Hegiek,
 még az földis rönög, Vrnak szinie elöt,
 mindennek megh eghnek.
- Röuidicz meg azért Iften az napokat,
 50 az Valafzதாக teryezdz ki zazlodat,
 Vram Iefus Chrifthus, iöuel hamar iöuel,
 lafsuk iöüoltodat.
- Diczértelset Attya mindenhato Iften,
 az te fzent fiadal egienlő fölsighben,
 55 es Szent Lilek l[ste]n, allat fzerint kiuagy,
 csak egy Iftensigben.
 finis finis finis ||

9.

23a: Cantio optima.

- [S]iralmas panafsat magyar orszagnak,
 halgazd megh Iftenem te fiaidnak,
 Chrifthus Jefusban giült fzent egyházadnak.
 Nagy sok uefzedelem reank arada,
 5 fok niaualia reank mint uiz arada,
 kiben fzezeny néped mar el farada.
- Minden felöl reank ellenségü iöue,
 egy felöl röttente az Török hire,
 mas felöl Tatarnak tüze el vefzte.

¹ Javítás, előbb *hideget* írt.² Az *f* és *t* utólagos betoldás. (A. m. folyhö s tündöklő köd?)³ Az előbbi lap órszavában helyesebben: Az *eo* Villamasa.

- 10 Eluetéd előled kedues népedet,
töle el fordítad fzent fzemeidet,
igen el feleited te hiueidet.
Le uonatek rolunk minden ekefség,
tölünk megfoztatek minden diczösigh,
15 im el hagia minket minden ekefsigh.
23b: Czak alig birhattiuk mar mi feiünket,
anniera megh Uered bünért teftünket,
nagy giazra fordítad mi életünket.
Jaÿ immar mi nekünk mi mind Uétkeztünk,
20 es mind gialaztattunk fölsiges Iften,
iaÿ fzegeny feÿünknek mert igen romlank.
Draga öröksegünk mind el pufztula,
hires nemzetségünk mint gialaztatek,
minden draga marha tölünk tauozék.
25 Olÿ siralmat hozal reank Ur Iften,
czak az nagy Jaÿ fzó fzöng minden helien,
ugian el epettünk keferüsegben.
Hatalmas erödel uefzezd el öket,
ad megh koronankot es kiraliunkat,
30 ad meg giözedelmes feiedelmünket.
Hogÿ félelmünk nélkül te fzent igédet.
Ualhasuk nagy batran fzent befzédedet,
kiböl meg erthessük hozank keduedet.
Kiert diczértésél te fzent fiadal,
35 mi megh Valto Urunk Jesus Christusal,
fzent Lilekel mint mi f édes megh valtonkal.
finis finis. ||

10.

- 24a: Cantio Ad Notam. Oh en ket fzezeim.
[P]uftasagh kár Vallás egéz magiar orfzagban,
immar el aradot nagy sok tartomaniokban,
fziras fohaskodas keferues ohaitas,
falukon Varasokon.
5 Nagy haragia uagion az Iftennek mi raitunk,
büneink oftora el hatalmazot, raitunk,
fziralmas Iaÿ fzoual keferedet fziuel
azért hozad kiáltunk.
Hatalmas kegielmes véghetetlen kiraliunk,
10 ki nagy az ellenség ellen erös paizünk,
kerünk téged Chrifus ne utalÿ megh minket,
de köniörülÿ mi raitunk.
24b: Mert megh fem fzünihetik köztünk az nagy feilelem,
Varafunkbol ki üz kegietlen feiedelmünk,
15 féilelem saratsagh fzemtelen¹ mi raitunk,
nem niughatunk hazunkba[n].
Miért Vram hogÿ ilÿ igen el hagian, minket,
hogÿ nem fordítod rank az te fzent fzemeidet,
tekencz reank uram hogÿ meg ismérhessük,
20 az te Iftensigedet.
Mert ha az poganÿfagh, inned el üz bennünket,
nem léfzen ilÿ helie az te aldod igednek,
karomloi lefznek te fzep Ielus Chrifus
az te aldod neuednek.²

¹ Így, s. h. *szüntelen* helyett.

² Előbb *igedet* írt.

- 25 Czak keusesen uagiunk az kik téged tisztelünk,
mert az pogany miat tetoua buidoztatunk,
idegen orfzagra nagy félelem miat,¹
tetoua kergettetünk.
Diczélet diczősigh legien Vr Iftennek,
30 uéle egietemben az ő egy fzent fianak,
örökén öröke fzent Lilek Iftennek
diczertesél mennieghben.
finis finis. ||

25a :

11.

Cantio Pulchra. Ad notam. Erdély.

- Giazban öltözék fzezeny magyar orfzagh,
az földre burult mert nagy fidalmafsagh,
ő rea fzallot ifzoniu puftzasagh,
az ő orczaian gialazat fzidalom.
5 Iften kit rea az bünért boczata,
fertelmes néppel megh oftoroztata,
föld fenekeig igen megh gialaza,
hogy megh iobolnank reank azért hoza.
Rettenetesen nagy uéres oftorat,
10 Iften fzallétta az ő taborat,
az hauafokon altal hoza hadat,
ki altal fintén megh alla bofzuiait.
25b: Mar fohaskoduan es czak nagy Jaigatuan,
ez fzezeny orfzagh puftulasat latuan,
15 nagy gialazattiat fziuemben forgatuan,
hogy nem köniörül fenki káruallafan.
Abraham Attiank Iacobnak Iftene,
tekéncz reank mar földnek teremptöie,
halgazd megh fzonkat, bününk eltörlöie,
20 köniörülly raitunk bünösök remenie.
Tellieségel mar czak read maradtam,
fok népeimtöl mert megh foztattatam,
fok Varofimtol puftaua marattam,
fok faluimtol marhamtul meg ualtam.
25 Iften mert néked fzodat nem fogadtam,
paranczolatid femminek tartottam,
te fzent igedet ugian megh utaltam,
azért nagy méltan megh oftoroztattam.
Iaý azért immar en fzezeny feiemnek,
30 mert dolgom ugy lön mint az Sido népnek.
kik nem engednek te fzent fölsigednek,
példak Valanak minden nemzetsignek.
Im haragodban mely igen megh uerél,
ki félem uala hiremuel neuemuel,
35 mert mind az földig engem le gialazal,
ki hirezb vala minden orfzagoknal.
Moft de hol vagion nagy io hirem neuem,
hol előbeni nagy io remenységem,
hol feiedelmem nagy erősigem,
40 ninczen el uetim [így] mert nem érdemlettem.
Regen hatarom fzelliel terül uala,
de moft egy darab mert mind el puftula,
régen ep uala de moft czak galléra,
de fzöt annakis immar czak az fottia.

¹ Utána lehúzza a még egyszer írt: *nagy félelem miatt*.

- 45 Emlékezél megh kérlek nagy Ur Iften,
igéretedről te nagy io keduedből,
haragod mulik mi köniörgefsünkel,
es fzbadicz megh pogany ellensigtöl.
26a : Mikor irnanak az kilenczuen hatban,
50 io magyar orsagh nagy niomorusagban,
mikoron uolna giakorta irasban,
Iftentöl modot kér az boldogsagban.
finis finis finis.

26a :

12.

Cantio Optima ad No. Paradi.

- [I]aj fzez hazaimnak ékes¹ palotaia,
magyar orfzagnak kiraly Varosa,
houa puftula Chrifthus Szent egy haza.
Oly ha megh érted Iftennek oftorat,
5 megh iuad neki haragos poharat,
adig nem tudad felni eo iob kariat.
Arua uagy immar noha te fzez ualal,
magyar orszagnak tuköre te ualal,
tudod mely nagy sok fzezént te taplalal.
10 Nem lön ezekért érdemed Iftentöl,
föt téged föllieb uere mindeneknél,
hala ö neki hogy mind el nem uelzél.
Eftue es reguel azon gondolkottam,
hogy te megh maradgy firuan fohaskodtam,
15 es az Vr Iftent czak azon untattam.
Siruan magamban az te romlasodon,²
Várad uidékie te pufztulasodon,
ez heliet Iften néked sok iot adgion.
Sok niomorusagh téged körniül foga,
20 fzamtalan sok nép ellened tamada,
az fok ellenség ugyan el burétta.
Marhad es kénczed draga fzez iofzagod,
el raboltatek minden Tartomaniod,
földre rontatek erős alkot maniod.³
25 Igen elrontak egetek puftétak,
fzez Varofidat tüzel el haniatak,
az fzezeny népet⁴ mind fegyuerre haniak.
Giakorta ualo helieken uczakon,
giakor holt teftet talas az uczakon,
30 fziued meg hafzad az ifsoniusagon.
Megh keferednek Aniak gyermekekön,
az gyermekeknek ifzoniu halalan,
kik az ut félen fzélliel uadnak haniua.
Az vadak esik azoknak tefteket,
35 Iften meniegzöt fzörzöt az Uadaknak,
azokal egiöt mind az madaraknak.
Tüzel és Vafsal niomorult orsagunk,
el pufttattatek minden fzez iofzagunk,
Iftent oltalmaz, hogy min el ne uelzünk.
40 Oltalmazoja mi fegeny hazanknak,
keferülője nem lön fziralminknak,
io akaroink mind megh utalanak.

¹ Jav. *édesből*.² Jav. *romlasodom-ból*.³ Igy. A. m. *alkotmányod*.⁴ Jav. *népekből, mind* után *lehúzza : megh*.

- 27a: Pufzta teleke lönek fzepe Varofink,
 el rontatanak minden alkotmanink,
 45 fzanto földeké lönnék fzepe Varosink.
 Eleos fegyuerre haniatank, mi magunk,
 mindenöt czak giaz marada közötünk,
 czak keferüségh immar mi dolgunk.
 Venök es iffiak mind megh öletének,
 50 az giöngge fzüzek fzeplöben esének,
 az kis gyermekek fahoz ueretének.
 Sokat közzülünk elis uin rabfagra,
 az rut nemzetségh ö tartomaniara,
 nagy röttenetes ifzoniu rabfagra,
 55 Dula puftita egete es rabla,
 sok gyermekeket leaniokat Viue,
 földünköl mindent el ki takaréta.
 Elzében iuthat io magyar orfzagnak,¹
 harmadsor valo rablasa Tatarnak,
 60 uegh puftulasa niomorult hazanknak.
 Bizony Uaradis ennek az ö izit,
 talam megh erzi örökén ereiet,
 el nem feleiti röttenetöfséget.
 Ronczon² meg Iften³ tegedet is immar,
 65 fene nemzetségh atkozot rut Tatar,
 te hatalmadnak uefzen ueget immar.
 Ercze löt fziued tegie lagy Viazfa,
 erős ket karod, giöngge nad fzalakka,
 hamar louadot tekeniös bekava.
- 27b: 70 Czuda uolna az, ha megh nem büntetne,
 ily undoksagot ha ö el fzenyuedne,
 ha meg tüledis fzamot ö nem uenne.
 Igen meg uree minket ö fiait,
 ha tiktököttis Chriftus karomloit,
 75 nem büntetne meg Chriftus ellensegit.
 Nagy puftasaga Annia fzent egy haznak,
 kemeni rabsaga giöngge fiainknak,
 az Iften elöt te read kialtnak.
 Verös tetemi megh holt nemzetünknek,
 80 az Iften elöt firuan köniörögnek,
 és te ellened illyen fzokot fzolnak.
 Siruan kialtunk fzaný megh immar minket,
 es houa hagiad el az te népedet,
 az te egietlen egy Gilliczeidet.
 85 Fordicz orczadat az mi firalminkra,
 tericz haragod az undok poganýra,
 Vifzelý gondot mar az te fiadra.
 Az draga földet mellýet adtal uala,
 kiben népedet fzallitodat uala,
 90 mellýet fok képpen megh aldottal uala.
 Czalardul túlünk poganiok el ueuek,
 fzepe nemzetünket fegyuerel el ueszték,
 az te fzent neued, karomlasban eitek.
 Iuölt nagy fzoual hol az ti Iftentök,
 95 az ti Iftentök az kiben biztatok,
 legien immar moft segítségöl nektök.

¹ Javitással.² Jav. *Ronczomból*.

- 28a: Ezeket latuan miért fzenyüeded el,
 az Vndok népet miért nem ueftöd el,
 az te népedet keferitöd ezel.
- 100 Barom életö atkozot rut nemzet,
 Var csak az Iften tegedis megh büntet,
 el nem érted mégh büntetö ereiet.
 Akoron éles beretua niakadra,
 Czenczér es Beko kezedre labodra,
- 105 nagy keferüségh szál maradekidra.
 Tudgiad ezeket Huniad Varofaban.
 fzőrzék kilenczuen es niolcz eztendöben,
 Karacson honak tizedik napiaban.
 finis finis.

13.

Cantio optima.

- [U]ram Iften ki igértél oltalmat,
 hiueidnek fegitséges nyugodalmot,
 és utokban io fzerenczét io hasnot,
 minden némö dolgunkba[n] diadalmot.
- 5 Latod uram az en igiekezetem,
 nem kiuanom gonofzül életemet,
 tudod nyluan az en gondolatimat,
 fordicz iora az én igyekezetem.
- 28b: Sokat gondol ember ö életében,
 10 ki nem esék Iften tiztesigére,
 de magamot hagiom fzent fölsigedre,
 akaratom az te akarotodra.
- Aegyptombol az Sidok ki iöüének,
 mert Iftennek igeienek hiuének,
 15 kik nem hiuek utokban el uefzének,
 az kik hiuek igért földön élenek.
- Enged Vram hogý enis hihefselek,
 es utomban soha ne teueliegiek,
 de fziuemben mindenöt vífelleiek,
 20 hogý ne légien hellie ellenségémnek.
- Mint Abraham fzolgaianak ö utat,
 te Angialod igazgata iarasat,
 azonképpen uisellied en utamat,
 el tauoztazd ellensigem fzandekat.
- 25 Az Tobias Angiala uelem iarion,
 hegien Völgjön uizen igazgafzon,
 mert csak iarnak¹ Vram az te Szent fzodon,
 femmi nemö emberi akaraton.
- Eýel nappal körniülem forgodgion,
 30 hogý az ördög engemet megh ne czallion,
 de fziuemben mindenkor uifzelleiek,
 hogý ne légýen helie ellenségémnek.
- Ha almamban el alufzom teftemben,
 mindenkoron uigiazak en fziuemben
 35 nyugodalmat adgý Vram én lölkemben,
 bekesiges gondolatot elmémben.
- Legien néked Vram Iften diczóségh,
 földön,² Mennien minden igaz tizteségh,
 mert csak tied minden nagy hatalmalfsagh,
 40 foghatatlan kegiefségh 's' irgalmalfsagh.
 finis finis.

¹ Javitással.² Jav. földömből.

14.

31b: Cantio Alia Az Erdély Vefzedelmeről.

- Le fűgefztettem fejemet,
banatnak haitam fziuemet,
nagy fzmorusagh teftemet,
el epestette lölkömet.
- 5 Az en¹ hazamnak romlasan,
bankodom nagy karuallasan,
igý panafzolkodom firuan,
igý kezdem el siralmi[m]at.
- Vr Iften tölem fzinödöt,
10 el fordítad fzemeidét,
megh Uoniad te irgalmadat,
hozzam ualo io Voltodat.
- Ream hozad az ellenséget
kik el puftitak földemet,
15 le uagak fzep nemzetimet,
fzep iffyakot gyermekeket.
- 32a: Erdélynek kéczes Varosit
el puftitak fzep Templomit,
le Uagak fzep ekefséget,
20 benne Valo fzep Czillagit.
- Nem fának ök az Véneket,
le uagak az gyermekeket,
moftan czerdült fzep iffiakot,
meg rutétak fzep fzüzeket.
- 25 Tőnek nagy ifzonusagot,
kit emberi fül nem hallot,
pogantulis nem hallotunk,
kit fzezeniek fzenyuettenek.
- Ifzoniu czak mondanía,
30 ifzoniu czak hallania,
poganý fzü az ki nem fírna,
az ki czak füllel hallana.
- Vgian nagy fzoríauaal iarnak,
mindenöt lefseket hanýnak,
35 mint Vadokat az halora,
ugian kergetnek egý masra.
- Az kegietlen kö fziklakon,
fzomíjan erdőken buidoztunk,
kegietlenül azt mondottuk,
40 fíralminkban ezt mondottuk.
- Iob uolt uolna ez Vilagra,
hogý ne fzülettetünk uolna,
hogý nem mint íly níaualiakra,
utíttetünk uolna nagy kíra.
- 45 Az törkunkat meg meczettek,
mint artatlan baranioknak,
az uerunket ki ontottak,
ezen ök igen uigadnak.
- Az keferues afzonioknak,
50 tiztefségek megh adafsék,
emlőieket el meczettek,
tűzel tefteket egetek.
- 32b: Hohér modra uelünk bantak,
kiméletlen minket uagtak,
55 kik bennünk megh maradtanak,
buidozásra íutottanak.
- Az hideg tél raitunk hogý uolt,
az ellenségh raitunk rablot,
hideg miat nagy sok megh holt,
60 hegien Völgion ugý buidostunk.
- Sánniátok mar io barátim,
Sírítatok uelem rokonim,
iaýgafsatok io fzmófzedim,
es nékem io akaróim.
- 65 Iaý medgiek² es houa legiek,
iaý mert buidosnia megiek,
iaý fzam kí Vetésre megiek,
iaý Vizha mikor léphetek.
- Iaý szép hazam mikor latlak,
70 oh bö földő édes hazam,
iaý fzip Erdély mint megh romlal,
iaý im melý puftzan hagiatal.
- El puftultak fzip Varosid,
fzelliel buidosnak nepeid,
75 ehségh miat fzip nemzetid,
kénieret kérnek gyermekekid.
- Egý iffiu nagy keferüeben,
fira erdelýnek Vefzésen,
mint hazaianak romlasan,
80 fírankozik puftzulasan.
- Mikor írnanak ezerben,
hat fزاز utan az kettőben,
ezt íra fzent Giörgý hauaban,
Sigmond kiralý Varosaban.

finis finis. ||

15.

37a: Cantio optima.

- [M]agás Menýben lakozo Iften,
kí Vralkodol mindeneken,
es kőniörült bünősekön,
benned bizo megh níomorult em-
[berekén.]
- 5 Megh faruttam banatimban,
megh rettentem én magamban,
téged kérelek nagy bíztomban,
Uigafztali megh engemet gon-
[dolatimban.]

¹ Betoldás en u. a. kéztől.² A. m.: mit tegyek.

- 10 Iol ésmerem büneimet,
alokszagos Vétkeimet
azért kérem
- 37b: fölsigedet.¹ ||
Köniörgésem meg halgafsad,
büneimet meg boczafsad.
- 15 aldomasod ream adgiad,
eletémet mindenekben te megh
[aldgiad.
- Ha mikoron giarlosagbol
uétkezemis gonofzagbol,
ne büntes igazsagodbol,
- 20 de kegielmes legy nagy irlgal-
[mafsagodbol.
- Ez Vilag giöniörüsége,
hizelkedö szép befzede,
megh ne czallion ö szépsige,²
czak te l[ste]nsiged uezereilien
[mindenekre.
- 25 Eztis Tudom³ hogy teremtel,
szömeliedre föl épetél,
az halalbol te megh mentél,
szent fiadért te magadnak el
[iedzettel.
- Léfzen tehat en lölkömré,
30 oly nagy gondod életemre,
hogy Vezérlés mindenekre,
kiket gondols neuednek tlfzete-
[sigere.
- Kérlek Uram dolgaimot,
ald megh minden utaimot,
- 35 uelem adgiad Angialodat,
hogy uihefzem ueghez kezdet
[dolgaimot.
- En ellensigem fzandekiait,
fordiczad el akarattiat,
ronts meg ö hatalmassagat,
40 hogy ne lafsam raitam neki
[diadalmat.
- Tudom hogy Christus halala,
löt büneimnek Ualtsaga,
az halalnak ö igaia,
mar nem arthat nékem fermit.
[ö fulankia.
- 45 Eztis tudom hogy bünös uagiok,
kerni hogy nem melto uagiok,
de hogy kegi[séged] nagioib,
hogy megh halgazd oly bizo-
[dalomba[n] uagiok. ||
- 50 Ingien Vram életemet,
néked Ayanlom lölkömet,
czak varom segitségedet,
szent fiadert tot kegies igére-
[tödet.
- Eliz moft Menyben oh szent
[Iften,
ki mi Attianknak régenten,
55 megh ielenél kegielmefsen,
velök Voltal minden nemö szük-
[ségekben.
- Tied tehat az diczöség,
szent fiadal az nagy fölség,
szent lilek egy tizeség,
60 ki elsz es Vralkodol czak egy
[Iftenség.
finis.

1a :

16.

HISTORIA AZ ERDELI ORSZAGNAK NIOMORVSAGAROL, ES MAGIAROK-
nak Bathori Gabor ellen Ualo föl tamadafarol, Notiaia Giazban öltözet.⁴ etc.

[E]rdely Orszagnak halliatok panafzat,
Magiar Orszagnak keserues firasat,
es fziue fzerint ualo ohaýtasat,
az Iften elöt tot illyen Vallasat,

5 Ezer három szaz ezendeie annak,
Uagion mi ulta az Magiarok laknak,
es keduek fzerint batran Vralkodnak,
és mindeneket Iften atal birnak,

1b: De fenki illyen nagy romlaft nem hallot,
10 sem penig szöm[m]el soha nem is latot,
ki Hiftoriat giakorta forgotot,
illien nagy förtelt soha nem oluasot.

Hogy az Magiarsag illien fzem latomaft,
fele nyaiara fzörzeni partolaft,

¹ Így, üres hely hagyva, valószínűen, mivel a miről másolt, ott e két sor olvashatatlan volt.

² Lehúzza: *hizelkedö szép befzede.*

³ Javítással.

⁴ Javítással, a szó eleje *öld*-ből javítva.

- 15 Uefzedelemre kölczön Uifza voniaft,
es Végezetre uallion fzegien Vallaft.
Lam az Magiarok azt¹ szoktak mondani,
hogy egyk Hollo nem szokta ki Vainy,
mafik hollonak fzemét és megh enni,
20 de fót mindenben kés meg oltal[m]azny.
De föliöl hallad minket minden allot,
mind Erdey uad es mind eghi allot,
mert egy mas mellet fogha mi gonozt lat,
nem hadgia tarfat Valamig² föl alhat.
- 25 Vallions mi fzükség Volt moft hadakozni,
es egy mas Uéret fegyuereel ontani,
fok Jambor Vitez ok nélkül meg ölni,
ki io löt volna ellenséget Viny.
Miert Vitaték moftan Szeben Vara,
30 az mely alläya ellenfeget nem Vart,
de mi nem lakik Török Czafzar abban,
fem penig ötet nem biria a' Tatar.
Mi fzükség volt most az Batori Gabort,
ugy haborgatni miképen egy latrot,
35 söt oltalmazni köllöt volna iambort,
ki hüség mellett mindenkor meg allot.
De hallotale egy példa befzedet,
melliet az köfzeg³ giakran emlegetet,
mikor akarod megh ölni öbedöt,
40 költöd elsöben hogy megh Vefzekedet. ||
- 2a: Szinten ugy történt moftan Gabor dolga,
ezt hozta neki moftan az fortuna,
az nierte higied ö hadakozasa,
Hauas Alfölde meg hodoltatasa.
- 45 Költétek rea hogy ö pártot ütöt,
Török Czafzarnak hogy ö hitöt adot,
es Tatar hamual hogy ö uetet frigiet,
neki igerte egész Erdélysiget.
Hamis leuelet ö rea formaltak,
50 melliet Czafzarnak kezében is adtak,
Gabor alkuafsat raita mutogattak,
de az befzedet hamifsan talaltak.
Leuelet illien igékkal formaltak,
hogy Gabor érta ö reafia fogtak,
55 Titulufatis Gabornak ra fzotak, [így]
keze irafat de nem ugy talaltak.
Gabriel Iften kegielméből Vaida,
Erdely Orfzagnak fő gubernatora,
Magiar Orszagnak és Valastot Ura,
60 az Szekellieknek örökes Ispania.
Irok hüseget es fzolgalatomat,
es így kezdem el az én irasomat,
kerlek fogadgiad az én irasomat,
hogy ha kiuandod magadnak hasnadot.
- 65 Akar te magad akar czak Vezéret,
külgied en mellem hamar fegitséget,
Erdely Orfzaga moftan léfzen tied,
az Mtas⁴ kiraly hadat bar ne fellied.

¹ Lehúzva: *ilyen* s felé írva: *azt*.

² Javitással.

³ Így, a. m. község.

⁴ Így, a. m. *Mattias*, miként alább írja.

- Mert nagjób gondgia vagion koronara,
 70 annak vtanna io hazafsagara,
 étel italtra és koczka iaczásra,
 hogy fem kezülne az hadakozásra.
 Te giözhetetlen Czafzar azért lafsad,
 ez dolgot kérlek loha ne hallasad,
 75 te feregedet hamar föl boczafsad,
 ebből löt hafznot hogi ha[m]ar lathasad.
- 2b: Gondolode te uak merö paraztsag,
 hogy ez dologban nem uolna hazugsag,
 uallion Gaborban miért uolna az Uaksag,
 80 hogy orfzaganak lene nagy ro[m]lotsag.
 lün te efzedben ama példa beszéd,
 melliet ha mondok tudom ne[m] feleited,
 hol te elmédben mindenkor uifzelöd,
 Czerberből [így] úgy mond uederben ez élet.
- 85 Batori Gabor moftan Czöbörben ál,
 meliből uederben meg higied hog ne[m] hag,
 mert ö Orfzaga oly igen éppen al,
 az Izerenczeis ö nekeie Izolgal.
 Vedörben hagna ha Töröknek adna,
 90 ur leuen moftan hidgied hogy rab lenne,
 ha Vrasagat idegenre bizna,
 ki ezt miuelne igen bolond volna.
 Néked akarok efzedben iutatni,
 egy Izip befzedet tenéked mondani,
 95 nem io az fiak kenieret el uenni,
 és kegietlenül az ebeknek uetni,
 Panaszolkodék az io Erdely Orfzag,
 hogy meg nem marad köztünk az igafsag
 de Uralkodik mindenöt hamifsag,
 100 melliet mindenkor köuet nagy puztasagh.
 Tudgiatok úgy mond¹ Gabriel ezt mondgia,
 hogy az Erdeliség az orsag oltalma,
 Magiar orsagnak az erős Paiza,
 moftan penig löt also Baraniaua.
- 105 Volna ellenségh kire hadakoznank,
 czak Izoimeinket mi moft föllic [így] nytnank,
 bator egy masnak békesiget adnank.
 tizteségünket egy masnak meg adnank,
 En moftan azért illien Izkot mondok,
 110 az Iften elöt én moft propetalok, [így]
 fem[m]i gonoznak hogy oka nem vagiok.
 söt békesiget mindenkor kiuanok. ||
- 3a: De ha mit niertek ream ne Vefsetek,
 se pogansaghnak, ti ne itellietek,
 115 mert az mit tefzek oltalmamban terek,
 mert gonofzagot el nem Izenyüethetek.
 Ti hamifsagot formalo Magiarok,
 peldatok uagion hogy hamisak uatok,
 uagion tinektek büséggel fafkatok,
 120 ha akariatok sem tagatthiatok.
 Bizon az Iften nem ok nélkül adta,
 mert ti reatok otforul boczatta,
 egieb Orfzagra de lam nem boczatta,
 melliet az bünért Vélek otforozna.

Lehúzva utána : az io Erdely Orf.

- 125 Nagy kár nekünkis ebből köetkezik,
mert eledelünk mind el fogiatkozik,
az mi nepünkis igen meg ehezik,
de tudgiuk bününk ezeket érdemlik.
Engem mondotok ti moft párt Vtőnek,
- 130 es az mondasnak mondotok Izörzönek,
de ha magatok ti megh ésmernetek,
mind ti rolatok ezek értetnének.
Hauas Alföldet hogÿ megh hodultatam,
birtokom ála mikor meg hozatam,
- 135 es gubernatort mikor benne hadtam,
hüsegemetis akor meg mutata[m].
Az Radol Vaida ellenem föl keluén,
es fok hadauaal en ream készüluen,
en penig akor tsak keuesen leuen,
- 140 Mattias kiraltol fegetséget keruen.
Rakoczi erre hamar Valafztaté,
fegetségre hogÿ ő küldetelsék,
és fietfigel mellem boczattasek,
hogÿ Magyar Orfzag békéuel tartafsék.
- 145 El iöue de nem en fegetségre,
fem Erdelységnek védelmezésére,
iöue de nékem nagy Uefzedelmemre,
es Erdeliségnek Izörnüü vezzeliere. ||
- 3b lap : Melliet az Iften bar meg ne fogadgion,
fem fegetséget ellen bar ne adgion,
hanem igazat azon kérem lafson,
es ti raitatok bünért bofzut allion.
- 150 Rakotczi néked gonofzal nem Uoltam,
gonozt felöled foaha nem gondoltam,
söt fzinnjedetis mikoron én lattam,
io Vitefséget felöled gondoltam.
- 155 Palatinuoftol en iomat kiuantam,
és oltalmamot ő atala vartam,
fzolgalatomat neki ayanlottam,
melliert ő tüle niauualiat talaltam.
- 160 Matthias kiralÿnak familiarifsa,
Voltam mindenben hozza halgatoia,
söt én elöttem ugÿ forgot irafsa,
mint fzolga elöt Vr paranczolattia.
- 165 Paraszt peldaban azt giakorta halliuk,
io tét helieben soha iot ne Variunk,
melÿ raitam történt fzömeinkel látiuk,
mert io tetünkért lam niauualiat niertünk.
- Mafodik pelda lehet az Szigetröl,
és benne meg holt io Zrini Miklofrol,
ki szegetséget ker uala kiraltol,
de nem küldetek Vár megh tartafara.
- Lam az méhetis ha giakran fzurkalliak,
fokal haragozb ha igen pifzkalliak,
- 175 hamaréb meg czip ha meg haragéttiak,
de fenkit nem bant ha ötet nem bantiak.
No többet erröl moftan én nem fzolok,
de mindeneket tuduan el halgatok,
és az Iftenre bofzu allaft hagiok,
es igaz töruént csak ő tüle Várok.
- 180

- Az katonákis¹ amaz Verfet tudom,²
 ez dolgot ugÿ mond hogÿ ha el halgatom,
 loha meg ban[n]i ne[m] fogom,³
 de talam banom hogÿ ha ki mondandom. ||
- 4a: 185 Moÿfesnekis irafat oluaftam,
 es az Bÿbliat mikoron fõrgattam,
 illÿen lzép mondaft õ benne talaltam,
 mea Ultio et ego rependam.
- Karttia iaczaftban tromphal tromphot ütnek,
 190 ki ki iob lefzen giakran azok niernek,
 de Variut löuen liat nem pöngetnek,
 mert el ieduen giakra[n] föl repülnek.
- No mar halgatok töbet nem bezéllek,
 mert czaczogonak talam ti itéltek,
 195 uagÿ talam engem uelitek hogÿ félek,
 es arniekomtol fölötteb rettegek.
- Nem felek femmit bizom az Iftenben,
 es az pörösök törüenkeduen fzekben,
 kinek igazab pöri iteletben.
- 200 tudgiuk mindenkor as nier az törüenyben.
 Pörüliünk mijs bator Iften elõt,
 nem ez Vilagi feÿedelmek elõt,
 megh valik akkor baÿra kiczoda iõt,
 egÿ maÿ feÿere tüzet kiczoda giüt.
- 205 Batori Gabor igÿ uégezi fzauat,
 es az moftani romla[rol] pana[izat],
 keri az Iftent hogy lafson igazat,
 es büntefse megh kemént és hamífsat.
- Oh fzegény Magyar nemzet bezeg uak uagÿ,
 210 az te fzedmedben az haliog igen nagÿ,
 az gonosagis te benned igen nagÿ,
 minden nemzet közt kitöl Czegerezb uagÿ.
- Bolond ember az azt fzoftak mondani,
 ki rofta altal nem fzoftak iol latni,
 215 melÿ befzed bizon maid ream kezd forni,
 mert ablak altal fem tudunk moft latni.
- Könnieb az külsö lopotul örizni,
 minden marhaiaft ember oltalmazni,
 hogÿ fem mint belsö elleníftöl ohni,
 220 az mint Magyarok fzoftak befzelleni. ||
- 4b: Mi dolgunk uallion moft nem ugÿ uagione,
 és az mi igünk ebben nem foroge,
 ollian haioban mi nem euezünke,⁴
 gondolkodgial czak maidan iut efzedbe[n].
- 225 Keblünkben uadnak az mérges Viperak,
 kik Anniok hafat czak hamar ki ragiak,⁵
 az embereket kik titkon mardofak,
 és fulankiokat mindenre ki nuitiak.
- Kiczodak azok taland azt kerdened,
 230 köniü tenéket [igy] azokat értened,
 mert az Vr Chr[istus] meg ada éfmerned,
 hogÿ ha tenéked iol efzedben iutna.

¹ Lehúзва utána: *azt fzoftak mondani.*

² Lehúзва utána: *egi.*

³ Igy, 9 szótag, valami szó kimaradt.

⁴ Jav. *euezhetünke-ből.*

⁵ Elötte egy szó lehúзва.

- Jünek ugý mond sok tanitok hozzatok,
 kik nem tanitok hanem bolondetok,
 235 barani bört vönfznak föliöl ö reaiok,
 de megh ésmerek hogý gonoz farkasok.
 Giümölczek ollian mint Izauaniu alma,
 auagý Sodoma hellien termet alma,
 240 kiuöl ha nézed fölöteb ízep tizta,
 ha bele haraps hamual uan rakua.
 No nem peldazok erröl fok befzédet,
 mert azt iol tudom ertitek io véggel,
 be fogadtatok az ti elmetekben,
 reais néztek giakran ízömöttekkel.
 245 Magyar Orfzagnak ezek pusztetoi,
 minden gonofsagnak ezek indetoi,
 kiket mondhatunk hogý ördög fiaý,
 es alnoksagnak alnok formaloi.
 Ez gonofzagnak miczoda kezdeti,
 250 nem ti vadtok e Papok eredeti,
 bezeg ti vadtok ennek indetoi,
 hogý ha igazat akartok mondani.
 Mit végeztetek nem régen Papauai,
 uele egyemben Ferencz Cardinalal,¹
 255 befzillietek meg igaz mondaftokal,
 ne tagadgiatok² ilý alnok modgiaual. ||
 5a: Mert nincz olý titok ki kü nem tudatik,
 be földöt magot ki Vakar az io tik,
 noha ez dolog igen titkoltatik,
 260 de már io viggel ki nyilatkoztatik.
 Vgý mond irczuk ki az Caluiniíftakot,
 annak Vtanna Anabaptiíftakot,
 meg biriuk ofztan Lutheranufokot,
 ízegéttenie nem lefz ki azokat.
 265 Az Forgacz Ferencz volt ez akaratban,
 battiat Sigmondot emellie Vaidaua,
 az Erdelý Vaida hogý legien Papiífta,³
 és az közléget mind haitana arra.
 Illien az ördög loha nem alufzik,
 270 egy helien loha ö meg nem niugofzik,
 de mindenkoron azon igiekezik,
 kit nielhefzen el azon olalkodik.
 Ha Pap uagý Forgacz tudode az iraft.
 mit mond tenéked hogý nem Vrakodaf
 275 uolna te dolgo⁴ fem nagý tizt kiuanas,
 hanem⁵ az Papnak dolga predikallas.
 Mikor az gonozt formaltad akoron,
 alutal uolna iob löt ualna [így] agion,
 heuertél uolna uagý penig pafiton,
 280 nem zöndölt uolna az Orsag oli nagio[n].
 Jol uolna bizon hogý méset faragnal,
 az Breuiabol ualamit czaczognal,⁶
 az Bibliabol igazat mondanal,
 ha ezt miuelnéd tahat iambor uolnal.

¹ T. i. Forgách Ferencz.

² Jav. *tagiadgiatokból*.

³ Javítás, az első szótágot előbb *Pafnak* írta.

⁴ Jav. előbb *te nékedet* írt.

⁵ Lehúzva utána: *te dolgo*.

⁶ Jav. előbb *czagognalt* írt.

- 285 Ha nem teczik ez tudode mit mondok,
 halgas rea csak tanusagot adok,
 ha tanaczom köl maid kartiat adot, [így]
 es tanusagot te néked boczátok.
 Tudod Romanak fzamtalan sok utiat,¹
- 290 foksor mérted megh annak hofzusagat,
 giakorta etted Pal papa czipoiat,
 tudod mely ides mert koftoltad borat. ||
- 5b : Vlÿ föl hintodra es indulÿ el utra,
 igen uar téged moft Roma Varafa,
 295 ninczen be teue elöted kapuia,
 kézzen uar téged Plato Vaczoraia.
 Ne tegÿ zöndülest többbe ez Orfzagban,
 és töb ös uezstest² ne tegÿ Magyarokba[n],
 töb pufztasagot ne tegÿ uég Varakban,
 300 czöndeség léfzen igÿ mi Orsagunkban
 Te Forgacz Ferencz nem kar uolna néked,
 fzörnü hallal [így]³ hértelen el uefzned,
 nagÿ mély Tengerben te neked merülned.
 uagÿ rakas tüzben egésen megh egned.
- 305 Mert enni vitéz most nem uefzet Volna,
 ki hadakozni meg uai ki io volna.
 Imrefÿ János moftis ugian volna,
 ki tanaczaual hafznalhattal volna.
 De hogÿ ugÿ iarion Iften ugÿ engette,
 neki halalat eképpen rendölte,
- 310 pelda minekünk Achab lehet ebben,
 ki Czatan vefze hértelen löüésben.
 Ha Forgacz Ferencz Magyar kiraly uolna,
 egÿ kerefztienis talam mar nem uolna,
 315 ö fegiuereuel mind megh ölte uolna,
 ö gonofzagat töbe tötte Volna.
 Tudgiuk Magyarok mit mondnak példaban,
 nem al ebeken louaknak halala,
 mert az köüére mindenkoron halna,
 320 es igÿ az köfség⁴ nagio⁴ karos uolna.
 Az Luther hitöt kialtiak hamisnak,
 Papa Vallasat tartiak igazabnak,
 Okularom altal latnak azokat,
 az igafsagot azért nem ualhatiak.
- 325 Ha giöznek irni Papa Vallasarol,
 es helie volna emlekezni arról,
 irhatnek sokat ö teuelgefsekröl,
 Vrasagh mellet hamis uallasokrol. ||
- 6a : Papa magiarul ilÿ Vallafban uagion,
 330 Deus fum ugÿ mond errare non pofsum,
 az kuruak utan de igen buidozom,
 az fattiaimot imit amot hagiom.
 Tifztesigedet Iften nem engeded,
 földi embernek birni nem engeded,
- 335 Urasagodat Papau⁴al nem közlöd,
 mint ördög tagiat föt ugian giülölöd.
 Itéld megh Iften mellik igaz Vallas,
 igazat monde uallion it az Papas,

¹ Jav. előbb utiakot írt.

² A. m. összevezstést.

³ Tollhiba : halállal helyett.

⁴ Lehúzva utána : mind.

- 340 holot azt mondgia gonoz Luther uallas,
 lam Luther hittel rakua az Sz. Iras.
 Az Luther Papok lam nem olalkodnak,
 feiedelmekre gonozt nem forralnak,
 hiuataliokban ok hiuen el iarnak,
 miben hiuattak abban megh maradnak.
- 345 Mert tudgiak Chriftus mit mondot Iacobnak,
 o uile edgiut Ianos Apostolal [igy],
 nem o dolgok az hogy Vralzkodgianak,
 de hogy mindennek inkab fzolgalianak.
 Nem kouetitek ti Papiſta Papok,
- 350 mert nem fzolgaltok hanem Vralkodtok,
 nem gialog hanem hintoban fzéaltok,
 Peternek Palnak lam nem uolt hintoiok.
 De bar ugy lonne am Vralkodnatok,
 hiuataltokban csak megh maradnatok,
- 355 zurzauart köztünk es ne czinalnatok,
 kiraly tiztet ti ne kiuanatok.
 Vrak uolnatok ha megh gondolnatok,
 Magyar Orfzagnak iob részét biriatok,
 iouedelmetis csak tikozioliatok,
- 360 kuhariczakra es föl ruhazzatok.
 Az kiraly körül közel ti forgodtok,
 tanaczoſt neki fzinten ollian adtok,
 ualaminemöt kedueltek l-akartok,
 melyből uelitek hogy léfzen hafznatok. ||
- 365 6b : De lam tanacztok fem[m]it nem hafzlnalhat,
 és uégezestek soha megh nem alhat,
 iotokra néktek foha nem fordulhat,
 az fzégien uallas mind reatok falhat.
 Hifzem Chr[istus] kiczin haioczkaiá,
 az nagy Szél uefzben hamar el fordulna,
 ha az kormanios o benne nem uolna,
 és az fzeleket megh nem increpalna.
 Moſt ütközöt uolt öfzue az haiokal,
 de fem[m]i képpen el nem fordéthata,
- 375 mert az kormanios benne ébren uala,
 es az haöczzkat igen igazgata.
 No Forgacz Sigmond ierfze eiö immar,
 az Erdely Orfzag tied csak alig uar,
 tégedet illet lakoul Szeben uar,
- 380 az iouedelem maidan tenéked iar.
 Jöy éleö kérlek mutafd meg magadat,
 hogy ésmérienek téged erdeli vrat,
 es tiztelliének mint Valafztoſt Vrat,
 egiedöl néked adgion az Gloriat.
- 385 Halgas iol rea megh mondom mefzédet,
 czak ued io neuen tölem két befzidet,
 abol megh érczed te tizteletedet,
 es megh tanulhad te diczérétedet.
- 390 Az ki maganak giakorta tiztet kér,
 es fzégien uallaſt giakran az ollian nier,
 amaz fzép mondas azért te read fér,
 nem illet ugy mond ag ebet bör fzekeſ.
- 395 Mi ioual uoltal ualion Erdelységnek,
 refzeſe uagie az batori neünek,
 tude magyarok egiöt mit befzélnek,
 keczzket kertefze giakorta nem téfznek.

- Bar fölfeb közzed Pap Vram az gattiat,
 bator meg nomiad feyedben a' czukliat,
 es megh ízoritsad labodban az Soliat,
 400 meg biria batiad az Erdeli Orfzagat.
 7a: Te Forgacz Sigmond mit tuttal probalni,
 ha Vitefségben nem tuttal forgodni,
 söt még hazadból sem mertel ki mafni,
 ily vrasagot megis mers kiuanni.
 405 Mert köniü ugymond az tiztet kiuanni,
 nehez embernek de ahoz férkezni,
 de meg nehezeb io vigre vífzelni,
 es tizesigben abban meg maradni.
 Vitezlő népek iys halliatok megh,
 410 en befzedemet kérlek érczetek meg,
 az Viadalban kérlek fziünnietek meg,
 es hazatokban kérlek terietek meg.
 Hiízem iob othan békeségben elny
 es czöndefségben mindenöt ízetalni,
 415 hogý sem mint fegyüert it kézel forgatni,
 es kereftzien uert ok nélkül ontaný.
 Lam tiltia Íften az ember öldöklest,
 köröfztinekel ualo elenközéft,
 de söt paranczol nemes egiesüleft,
 420 minden rendeknek békesiges töreft.
 Ezzel mindenek megh elegendgienek,
 it uégezödik el immar ez ének,
 ha lésen uége az sok efsuesésnek,¹
 büuefedése léfzen az éneknek.
 425 Papifta Vrak Papok es Baratok,
 ez kis munkamot tudom hogý baniatok,
 de köröfztinek tudom kiuanniatok,
 az kik tudgiatok uigan oluafsatok.
 finis. ||

17.

7b: ALIA HISTORIA DE HISDEM difturbis.² }

- [I]o Magyar nemzet nézd uelzedelmedet,
 magyar nemzettől keferüsigedet,
 el ne feleiczed azért íftenedet,³
 io remensigben megh tarczad hitödét.
 5 Papanak hada Belzebub tabora,
 német kiralýnak czelczapo tanacza,
 feýedre kemený hizelkedő ízaua,
 meg akar téged kopalfzétania.
 Meg mondom néked ífzoniu trefait,
 10 alnok fziuének el röitöt titkait,
 elő ízamlalom neki prokatorit,
 ízent ízéken tanult föl neult latrait. ||
 8a: Elfő ezek közt az Prokatorfagban,
 be helyheztetöt olý nagy méltosagban,
 15 Sigmond Forgaczal az sok czalardsagban,
 fő arultato ez egefz Orfzagban.
 Hozza hafzomlo Magiari Vrakal,
 orfzaga uelzet hamis arulokal,

¹ A. m. összeveszésnek.

² Így, *disturbiis* helyett.

³ Lehúzva utána: *el*.

- altal ballagot Tifzan Papiftakal,
 20 Papa louanak kengiel tartoiaual.
 Job uolna neki nap fént nem latnia,
 Kataŷ Mihaly utan itatnia,
 had kialtnanak mind ketten pokolban,
 az Leuita ördögnek tanaczaban.
- 25 Ne giöniörködnek Magyar uér ontasban,
 fegyuer tüz miat ualo verontafba[n],
 Attiank fiaért reank uoniot gialban,
 földünkben ualo fzéliei buidofasban.
 Hogy iol meg érczed az töbi ki legien,
- 30 Senniej Pongracz iol efzedben legien,
 Velek egiemben Cornicz Sigmund légien,
 kik im nem régen uelzének ily igen.
 Engette uolna iften ugian otben,
 uelztenek uolna mind egiöt az Völgben,
- 35 ne iöhetenek uolna ky ily eppen,
 ne forgodnanak moftan ilien feltben.
 De hizem gondgia léfzen az iftennek,
 ki teremptöie emberi nemzetnek,
 nem fzenyuedi el ily förtelmefsiget,
- 40 köröztien uerben be nem telhetöknék.
 Alnok tanaczot kik tartnak ellenünk,
 el uelztenie mind akarnak benünk,
 az mely ueremben kiuaniak hogy esünk,
 mind bele esnek nem arthatnak nekünk.
- 45 Szep fzin mutato Palatinus Vrunk,
 giöngge szép fzauo de mindenben rontok,
 uagy ki iol tudod te uagy egy arulonk,
 meg mutatod hogy uagy mi oltalmazonk. ||
- 8b : Szin mutatasbol teteted az Czatat,
 50 az Vrak eiöt atkozod magadot,
 te nem akarod az mi romlafinkat,
 de föt kiuanod megmaradafinkat.
 Olvaftuk régen ezt példabefzedben,
 ékes fzip fzauo hegedü zöngésben,
- 55 el aluszik ember az fzip éneklesben,
 és ha föl fzőrken ualozik fzineben.
 Igy uagion dolgunk fzintem moft mi nekünk,
 fzankban uettetett a zabra mi nekünk,
 meg rontnak hidgied az houa fietünk,
- 60 mert hamos lonak igaiaba[n] ültünk.
 Czuda te dolgod oh te uak magiarsagh,
 meg nem tekinted minemö rauafzag,
 meg körniekezet Aegyptomi rabsag,
 uas kemenczében égetö Papisag.
- 65 Tüzes kalhai mint ha lobognanak,
 Papiŷta Vrak ha meg lothatnanak,
 es niakatokban Lanczot adhatnanak,
 tudod bizonnial hogy meg czigaznanak.
 Vadnak eiötem töb arultatokis,
- 70 életünk utan töb lefzelkedökis,
 Alagy Ferencz ha fzaraz niakais,
 de romlasunknak egyk oka öys.
 Daroczi Ferencz noha rut neuéis,
 iften ne mencze uigre a' fzurötölis,

- 75 hogÿ meg ismerie Chr[istus] Vrunkatis,
Menniei életet nierien lölkénekis.
De az többiröl en moftan nem ízolok,
Doczi Andrasrol tsak keueset irok,
de hiw uoltarol fem[m]it nem gondolok,
80 maga iol tudom hogÿ töle mit hallok.
Mondom te ¹ Doczi nagÿ Vrasagodat,
Szakmarban ualo kapitansagodat,
az mas Vilagon ualo ízalannadot,
czendesigben élt Bekefi tarfunkat. ||
9a : 85 Ennek az nevét meg mondom mit iegiez,
hogÿ az Bekesi egiefsiget iegiez,
az Marton penig Martiromsagot iegiez,
mely íften elöt keferuesen idez.
Sok gonofsagat teftednek vadollia,
90 faitalansagat dolgaidnak mondgia,
es alnoksagat fziuednek uadollia,
mert igaz uéret el nem halgathattia.
Abelnek uére mert az barazdabol,
eghe ² mozdula az földnek giomrabol,
95 Í[stejn ízolita az nagÿ magafsagbol,
Kain röttene az ő hazaiabol.
Nem lön nekie fohol maradasa,
egh alat kezde ízeliel buidosnia,
nagÿ röttögéssel uilagot iarnia,
100 igÿ kellet neki és megh romlania.
Hafzomlatosan te iars azonkepen,
nem kerülheted Íftent életedben,
meg uer tégedet teftedben lölködben,
mert artatlan uért ontottal büntelen.
105 Bekesi uére mert az íften elöt,
te read kialt ő fölsége elöt,
erösen uadol mind ez Vilag elöt,
az Vr íftennek fzent Angiali elöt.
Az te neuedet bator ha megh latiuk,
110 valafztot konkolnal alab ualo tudgiuk,
az buza közül hamar el ki irtiuk,
es femmi ionak mindgiarazt aletiuk.
Ítélet napian hogÿ ha meg roftalliak,
kemköues toban az ördögnek adgiak,
115 kiknek torkokat tüzes kigiok mariak,
azok az konkolt mind öröke ragiak.
Im hallod Doczi ízép titulufsodat,
Lutczy Czatkoian ualo allasodat,
ebren ördögel körniul futasodat,
120 az hiuek közül ki ízamlalasodat. ||
9b lap : De immar térek az derek dologra,
Papa titkanak magyarazattia,
az ő titkanak reank ízolasara,
ízegoeny hazanknak történt romlasara.
125 Mikor Romaban Matthias Herczeg uala,
az Papa elött hiuen uduarlana,
az bal labanak sok czokokat adna,
akor az Papa nekie igÿ szola.
Meg tuttam fiam Boczkai halalat,
130 az masodíknak Gedeon halalat,

¹ Lehúzva *te* után: *nek*.

² A. m. égbe?

- le történie Atýlla birodalmat,
 te read bizom magiar orzrag gondgiat.
 Vegied ugý fiam mint Aýandekodat, [így]
 és uéle öfzue io akaratomat,
 135 te hozzád ualo Attiafisagomat,
 moft mutatom meg kegielmeisigemet.
 Szép fzoual keried az magiar Vrakot,
 adgiak feýedben fzep Coronaiokat,
 az mellet es mind fzep tartomaniokat.
 140 meg koronazuá[n] tapodgiad niakokat.
 Igéried magat nekik kölczégeddel,
 holtig ualo kegielmeiségeddel,
 minden igýekben nagy fegetiségedet,
 ielen uoltodal kegielmeisigedet.
 145 Es ez fzo alat kapczold ö fziueket,
 birtokod ala haiczad mind feyeket,
 kemený szoualis mutafsad befzeded,
 és félelmekben halgatnak tégedet.
 Eýel és nappal azon törd feýedet,
 150 tölcz ki bofzuiait raitok Baftia Giörgnek,
 kemený rabsagot fzegený Doctor Pecznek,
 es le uagasat fzamtalan népenek.
 Ha ezt czeleksed uesed nagy iutalmat,
 az kiralyisagbol Czafzarsag iutalmat,
 155 czak meg emifzed Magiar maradekat,
 fegyuere! tüzel uefzed el Orsagat. ||
 10a : Elek en Papa az ki Uralkodom,
 ez fzéles földön magam imattatom,
 nagy hatalmamot mindenöt Vallatom,
 160 néked aýanlom földi birodalmom.
 Ne kiméld öket mint Orofzlaniokat,
 Tigris uizenel föl nöt farkasokat,
 Kaukafus hegýből ki fzallo kanokat,
 Tanais Vizen által iöt latrokat.
 165 Ez fzéles földön ualahol mit hallok,
 birtokom alatt mindeneket latok,
 noha fenkitöl en gonozt nem varok,
 de Magiaroktól fzüntelen rettegök.
 Ifzoniu hirö kemený indulatok,
 170 röttenetes nagy az ö pufztétasok,
 minden népeknél kegietlenb dulasok,
 kit meg kostoltak Papai Varasok.
 Nem köl ennékem ezeknek taborok,
 meg iruan uadnak nalam katonaiok,
 175 ha meg indulnak nekik Dardaiok,
 egéfz taboral lésen mozdulasok.
 Nem trephalhat mar német nemzet uilek,
 difzno paftorok tamattak ellenek,
 paranczolatunk femmi ö előttök,
 180 söt Szablia Puska igen kedues köztek.
 Török taborral immar mind egie uolt,
 derék taboral sok ütözetem uolt,
 feregek miat nagy sok uarom romlot,
 de népeimben ilyen kár meg nem uolt.
 185 Mint kezdet lenni az Magiar kéz miat,
 fok tetouazo befzéllesek miat,
 el kezd maid fogini uegezék [így] miat,
 Bécz tartomannia kabdozasok miat.

- Soha bofzusag fziuemet nem fokta,
 190 es keferüsüg fziuemet sem érte,
 banat elmémet nemis tartoztatta,
 czak Magiar hire köniuem arasztotta. ||
- 10b: De kérlek téged fiam Matt[ja]s kiraly,
 Fogacz [így] Ferenczel kiuel batran meg halý,
 195 az mit uégeztünk teís oda haioli,
 mert fzent Attiad az téged el nem arol.
- Ronc z öfzue nekik minden hatalmokat,
 dulliad pufztécza az ö orfzagokot,
 es öregbiczed fzés tartomaniodat,
 200 had firasak meg te kiralyísagodat.
- Keferues nékünk Boczkai tamadasa,
 Uéle egiemben Vrak tamadasa,
 az nemesekel undok uér ontasa,
 haidusag miat reank rohanasa.
- 205 Meni sok Vrak és nagy sok uarasok,
 elpufztulanak roppant tartomaniok,
 többöl ki eghtek czifra fzés kö Varok,
 kit nagy nehezen Attiaink czinaltak,
- Mind ezek fölöt sok ifzoniu dolgok,
 210 sok uitezeknek ifzoniu rabsagok,
 Török Tatarinak pénzen el adasok,
 pogani Orfzagban el be iktatasatok.
- Mélto kiuansag hogý meg gialzatasék,
 birtokom alol hogý ki törültefsék,
 215 fiaiát keblemben ne Vralkothafsék,
 hieim közöl el ki fzamlaltafsék.
- Nagy fiuas riuas ifzoniu iaigatas,
 légien közötök keferues kialtas,
 Attiak f-Aniaktul fzübeli zokogas,
 220 had légien raitok lölki nagy ohaitas.
- Te és az fegiuer raitak meg ne fzünniek,
 lancz és az beko az¹ niakokon czügiek,
 czönczér kaloda labokon niugodgiek,
 mind egietemben az tefték kinlodgiek.
- 225 Az fő népeket te mind le uagafsad,
 az ö kécnczeket ide föl takargafd,
 fzés iosagokat földig mind le ronczad,
 az köz népeket az után raboltafd. ||
- 11a: Az nap uérektöl meghomaliosodgiek,
 230 rikoltasoktól az föld fzüketegiek,
 mind Tenger habia teft uagafól zöngiek,
 könyü hullatastul Tenger meg aradgiek.
- Kik el fzaladnak hegien buidosanak,
 és Orfzagokból el ki kullogjanak,
 235 foaha hazokban ne maradhafsanak,
 töbe benünket hogý ne marhafsanak.
- Az kis giermekek fegyuerre haniasanak,
 es az uén népek uadaknak adasanak,
 öreg afzoniok Orofzlaniok hafanak,
 240 eledeli légenek sok farkasoknak.
- Nagyísagos Vrak rabiaid legienek,
 és zafzlos Vrak kapusid legienek,
 Papifta nemzet iobagid legienek,
 hogý többe raitunk ne neuethésenek.

¹ Lehúzva utána: *nik*.

- 245 Sok szép uarokban németek legienek,
és uarasokban Balonok üllienek,
szép kasteliokban Czehek férkezzenek,
kö palota¹ban uitezek zöngienek.
- Igy les nyugodalma az én bus fziuemnek,
250 meg enihétése el badgiat lölkömmnek,
es köniebsige el farat teftemnek,
meg ion ereie meg romlot erőmmnek.
- Akkoron kezdek én meg uidulnia,
ueletek öfzue egiöt uigadnia,
255 az mi örömmük meg kezd Vjulina,
Magiar romlasan ha kezd tapczolnia.
- De mire Vram mit mondgiunk elenök,
fzent fölsigethez kialtunk ellenök,
halgazd meg Vram azért köniörgesünk,
260 es hiueidnek ued hozad befzedünk.
- Ez léfzen azért mi efzedezesünk,
nekünk hiueknek hozdad köniörgesünk,
Ifteni eröt hogy tüled uehesünk,
melýnek fummaiat im ez képpen kezgiük.
- 11b: 265 Kegies Vr Iften köniörülý meg minket,
es tanaczokért roncz mind öfzue öket,
te hiueidert ne fzeniued ezeket,
az te neuédért fzegelý meg benünket.
- Ime mert latod sok undok titkokat,
270 népeid ellen ualo tanaczokat,
ha meg nem mentes Vallunk nagy karokat,
te fzent neuédért nagy karomlasokat.
- Mit fognak Vram miuelni mi uelünk,
akaratiokat ha kezdik miuelni,
275 az baluaniokat uelünk imatatni,
kabasagokat uifzont ki uitatni.
- Ismeg be esünk az lölki uaksagban,
kiböl ki hozal bü Panoniabol,¹
le telepétel Canaán Orfzagban.
- 280 hogy meg ismernénk téged igazsagban.
- Ne hagy mar az keferues Völgiben,
miglen niomorgunk it az mi teftünkben,
read marattunk mi remenýsegünkben,
iöy fegétsegül attiai keduedben.
- 285 Ninczen kiuöled nekünk segitségünk,
csak egiedöl uagy az mi reménségünk,
lafsad azért moft hogy mi el ne uefzünk,
giamolý föl minket ily erőtleneket.
- Lafsad meg Vram hogy te benned bizunk,
290 ne neuéfsenek poganiok mi raitunk,
legý bizodalunk és erős hadnagiunk,
mutafd meg hozank hogy te uagy kiralunk.
- Kiert te néked nagy halakot adunk,
mindenek elöt tigated imadunk,
295 az egek elöt el föl magasztalunk,
mert fölsiges uagy csak néked uduarlunk.
- Az ezör hat fzaz és az Tizen egyben,
Szent Jakab Honak masodik hetében,
io Magiar Orfzag foroguan efzemben,
300 igen köniörög Iftennek fziueben.
- finis finis. ||

DÉZSI LAJOS.

¹ Igy, *Pannoniába* helyett.